

IV

(Други актове)

ЕВРОПЕЙСКО ИКОНОМИЧЕСКО ПРОСТРАНСТВО

НАДЗОРЕН ОРГАН НА ЕАСТ

РЕШЕНИЕ НА НАДЗОРНИЯ ОРГАН НА ЕАСТ

№ 125/06/COL

от 3 май 2006 г.

относно Норвежкия енергиен фонд (Норвегия)

НАДЗОРНИЯТ ОРГАН НА ЕАСТ ⁽¹⁾,

по-специално глава 15 от това споразумение относно екологичната помощ,

като взе предвид Споразумението за създаване на Европейско икономическо пространство ⁽²⁾, и по-специално членове 61—63 и Протокол № 23 от него,

като взе предвид Решението на Органа от 14 юли 2004 г. относно разпоредбите за прилагане, посочени в член 27 от част II на Протокол 3 към Споразумението за Надзорен орган и Съд,

като взе предвид Споразумението между държавите-членки на ЕАСТ относно създаване на Надзорен орган и Съд ⁽³⁾, и по-специално член 24 от него,

като призова заинтересуваните страни да изложат коментарите си съгласно цитираните разпоредби ⁽⁵⁾ и като взе предвид техните коментари,

като взе предвид член 1, параграф 2 от част I и член 4, параграф 4, член 6, член 7, параграф 2, член 7, параграф 3, член 7, параграф 4, член 7, параграф 5 и член 14 от част II на Протокол 3 към Споразумението за Надзорен орган и Съд,

като има предвид, че:

I. ФАКТИЧЕСКИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Процедура

С писмо от 5 юни 2003 г. дипломатическата мисия на Норвегия в Европейския съюз предаде писмо от Министерството на петрола и енергетиката с дата 4 юни 2003 г., получено и заведено от Органа на 10 юни 2003 г. (Дос. № 03-3705-А, заведено под дело SAM 030.03006), с което норвежките власти уведомяват за промени в две съществуващи схеми за помощи, по-конкретно „Грантова програма за въвеждане на нови енергийни технологии“ и „Информационни и образователни мерки в областта на енергийната ефективност“, съгласно член 1, параграф 3 от част I на Протокол 3 към Споразумението за Надзорен орган и Съд.

като взе предвид Насоките на Органа ⁽⁴⁾ относно прилагането и тълкуването на член 61 и 62 от Споразумението за ЕАСТ, и

⁽⁵⁾ ОВ С 196, 11.8.2005 г., стр. 5.

⁽¹⁾ По-нататък наричан „Орган“.

⁽²⁾ По-нататък наричано Споразумение за ЕИП.

⁽³⁾ По-нататък наричани Споразумение за Надзорен орган и Съд.

⁽⁴⁾ Насоки относно прилагането и тълкуването на членове 61 и 62 от Споразумението за ЕИП и член 1 от Протокол 3 към Споразумението за Надзорен орган и Съд, приети и издадени от Надзорния орган на ЕАСТ на 19 януари 1994 г., публикувани в ОВ L 231, 3.9.1994 г., стр. 1, Приложения на ЕИП № 32, стр.1. Насоките са с последно изменение от 19 април 2006 г. По-нататък наричани „Насоки относно държавните помощи“.

С писмо от 16 юни 2003 г. (Дос. № 03-3789-D) Надзорният орган на ЕАСТ (по-нататък наричан „Органа“) информира норвежките власти, че поради факта, че схемата е влязла в сила на 1 януари 2002 г., т.е. преди уведомяването, мярката ще бъде квалифицирана като „незаконосъобразна помощ“ в съответствие с глава 6 от Материалноправните и процесуално-правните правила на Органа в областта на държавните помощи⁽⁶⁾.

След многократно размяна на кореспонденция⁽⁷⁾, с писмо от 18 май 2005 г. Органът информира норвежките власти, че е взел решение за образуване на процедура по член 1, параграф 2 от част I на Протокол 3 към Споразумението за Надзорен орган и Съд по отношение на Норвежкия енергиен фонд.

Решение № 122/05/COL на Органа за образуване на процедура е публикувано в Официален вестник на Европейския съюз и Приложението на ЕИП⁽⁸⁾ към него. Органът призова заинтересуваните страни да представят забележките си по въпроса. Органът получи една забележка. С писмо от 27 септември 2005 г. (факт № 335569) Органът изпрати забележките на норвежките власти за коментар.

С писмо от норвежката дипломатическа мисия в Европейския съюз от 15 юли 2005 г., с което беше предадено писмо от Министерството на модернизацията от 12 юли 2005 г. и писмо от Министерството на петрола и енергетиката от дата 11 юли 2005 г., норвежките власти представиха коментари по решението на Органа да открие официална процедура за разследване. Писмата са получени и заведени от Органа на 19 юли 2005 г. (факт № 327172).

На 6 октомври 2005 г. беше представена допълнителна информация от норвежките власти, по-конкретно доклад на експерт от First Securities (факт № 345642). На 11 октомври 2005 г. се състоя среща между норвежките власти и Органа. На 18 ноември 2005 г. по електронна поща норвежките власти представиха допълнителна информация (факт № 350637). На 13 февруари 2006 г. се състоя среща с норвежките власти. На 8 март 2006 г. беше представена допълнителна информация от норвежките власти (факт № 365788).

2. Описание на мерките за подпомагане по Енергийния фонд

Със своето уведомяване норвежкото правителство съобщава за промени в две съществуващи схеми в областта на енергетиката,

⁽⁶⁾ Глава 6 впоследствие е заличена с Решение № 195/04/COL на Органа от 14 юли 2004 г. Определението за незаконосъобразна помощ понастоящем следва да се търси в член 1, буква е) на част II от Протокол 3 на Споразумението за Надзорен орган и Съд.

⁽⁷⁾ Повече информация по кореспонденцията между норвежките власти и Органа ще намерите в решението на Органа да открие официална процедура за разследване, Решение № 122/05/COL, вж. бел. под линия 5 по-горе.

⁽⁸⁾ Вж. бел. под линия 5 по-горе.

действащи от 1978/79 г., които са били от компетентността на норвежката Дирекция за водни и енергийни ресурси (NVE). Първата схема е „Грантова програма за въвеждане на нови енергийни технологии“, с която норвежкото правителство е предоставяло инвестиционно подпомагане за въвеждане на технологии за възобновяема енергия. Втората схема – „Информационни и образователни мерки в областта на енергийната ефективност“, се отнася до подпомагане на кампании и обучения по енергийна ефективност за секторите на промишлеността, търговията и домакинствата. Схемите се финансират със средства от бюджета. По-важните промени в схемата, съгласно отправеното уведомяване, се отнасят до:

- 2.1. сливането на схеми в новия механизъм за финансиране, Енергийния фонд;
- 2.2. различен начин за финансиране на схемите, като от този момент нататък по отношение на всички подпомагани от Енова мерки се въвежда такса върху тарифите за електро-разпределение⁽⁹⁾, освен безвъзмездните средства от държавния бюджет, които ще продължават да се отпускат; и
- 2.3. управлението на Енергийния фонд се поема от новосъздадения административен орган Енова. Също така са били приети нови разпоредби и споразумение между норвежката държава и Енова. Новите разпоредби следва да гарантират, че чрез мерките за подпомагане се постигат новонабелязани цели на енергийната политика.

към точка 2.1 Сливане на двете схеми за подпомагане

На 1 януари 2002 г. се създава Енергийният фонд и двете гореспоменати схеми се сливат и преминават към този фонд. Енергийният фонд функционира като механизъм за финансиране за мерки за подпомагане, които продължават да действат по новия режим.

към точка 2.2 Нов начин на финансиране на Енергийния фонд

Докато съществуващите схеми са се финансирали от безвъзмездни средства от държавния бюджет, новосъздаденият Енергиен фонд се финансира от безвъзмездни средства от държавния бюджет и от такса върху тарифите за електро-разпределение (а не такса върху самото производство на енергия).

⁽⁹⁾ Според норвежките власти тази такса е била въведена през 1990 г. в рамките на либерализацията на пазара на електрическа енергия. Преди 2002 г. мрежовите компании съумяват да постигнат покриване на разходите си за информация относно енергийната ефективност от приходи от тази такса.

Тази такса е предвидена в Правилника за Енергийния фонд, приет от Министерството на петрола и енергетиката на 10 декември 2001 г.⁽¹⁰⁾ Съгласно раздел 3 във връзка с раздел 2, буква а) от Правилника за Енергийния фонд всяко предприятие, получило лиценз в съответствие с раздел 4—1 от Закона за енергетиката⁽¹¹⁾ („omsetningskonsesjoner“), при таксуване на крайните потребители за консумация на електрическа енергия от мрежата, добавя към сметката по 1 øre/KWh (увеличение от 1 юли 2004 г. в сравнение с предишните 0,3 øre/KWh) (вж. също раздел 4—4 от Закона за енергетиката).

Лицензиантите заплащат вноса на Енергийния фонд от 1 øre/KWh, умножено с количеството енергия, фактурирано на крайния потребител по разпределителната мрежа. Както се вижда от таблицата към раздел 1.7 от настоящото решение, Енергийният фонд прогресивно се е финансирал само от такси. Въпреки това този факт не изключва възможността Енергийният фонд отново да получи бюджетни кредити през следващите години.

към точка 2.3 Управление на Енергийния фонд от Enova

На 22 юни 2001 г. е създаден Enova SF⁽¹²⁾. Enova е новият административен орган, организиран като държавно предприятие (statsforetak, SF)⁽¹³⁾. То е собственост на норвежката държава чрез Министерството на петрола и енергетиката. Enova развива дейност от 1 януари 2002 г., т.е. датата, на която е създаден Енергийният фонд.

Основната задача на Enova е да прилага схемите за подпомагане, да управлява Енергийния фонд и да изпълнява целите на енергийната политика, одобрени от норвежкия парламент през 2000 г. Тези основни задачи са уточнени допълнително в Споразумението между норвежката държава (Министерство на петрола и енергетиката) и Enova SF (по-нататък наричано „Споразумението“)⁽¹⁴⁾. Според собственото определение на Enova „създаването на Enova SF е знак за промяна в организацията и прилагането на енергийната ефективност и политиката на възобновяема енергия в Норвегия“

⁽¹⁰⁾ „Forskrift om innbetaling av påslag på nettariften til Energifondet“ (Правилник относно плащане на такса върху тарифите за електро-разпределение на Енергийния фонд, по-нататък наричан „Правилник за Енергийния фонд“).

⁽¹¹⁾ Lov av 29 Juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning og fordeling av energi m.m, energiloven.

⁽¹²⁾ Началните размисли относно създаването на централен орган, от чиято компетентност са мерките за енергийна ефективност, са представени от експертната комисия през 1998 г., NOU 1998:11. Норвежкото правителство продължава тази идея в Бялата книга St.meld.nr.29 (1998—99). Преминването от NVE към Енергийния фонд в крайна сметка е отразено в бюджета за 2001 г. St.prp.nr.1 (2000—2001).

⁽¹³⁾ Lov av 30 August 1991 om statsforetak.

⁽¹⁴⁾ Преразгледано споразумение от 22 септември 2004 г. „Avtale mellom den norske stat v/Olje- og energidepartementet og Enova SF om forvaltningen av midlene fra Energifondet i perioden 2002—2005“.

3. Национално правно основание на мерките за подпомагане

Националното правно основание на мерките за подпомагане се съдържа в решението на Парламента от 5 април 2001 г.⁽¹⁵⁾, прието по предложение на Министерството на петрола и енергетиката на 21 декември 2000 г.⁽¹⁶⁾ Решението на парламента изменя Закона за енергетиката № 50 от 29 юни 1990 г. (Energiloven). Основните задачи на Enova са посочени в горесцитираното споразумение между министерството и Enova.

От значение е и новоприетият Правилник № 1377 от 10 декември 2001 г. относно плащане на такса върху тарифите за електро-разпределение (Forskrift om innbetaling av påslag på nettariften til Energifondet). Според Правилника на Енергийния фонд (Veftaker for energifondet) Енергийният фонд е към Министерството на петрола и енергетиката, а управлението му е възложено на Enova.

4. Цел на мерките за предоставяне на помощи

Установяването на слетите схеми към новосъздадения Енергийен фонд и административен орган Enova е направено с оглед постигане на по-рентабилно използване на публичното финансиране на мерки за спестяване на енергия и производство на екологосъобразна енергия. Enova и Енергийният фонд следва да реализират новите енергийни цели, приети от Парламента⁽¹⁷⁾.

Съгласно горесцитираното споразумение спестяването на енергия и новата екологосъобразна енергия до 2010 г. трябва да съставляват заедно най-малко 12 TWh, от които

— най-малко 4 TWh се формират от увеличения достъп до топлинна енергия с топлоносител водна пара, произведена от нови възобновяеми енергийни източници, и

— най-малко 3 TWh се формират от увеличено използване на вятърна енергия.

Споразумението определя като вторична цел ресурсите на фонда да допринасят за спестяване на енергия, както и за нова, екологосъобразна енергия, които заедно се очаква да съставляват най-малко 5,5 TWh (първоначално 4,5 TWh) до края на 2005 г. Чрез подпомагане на новите форми на възобновяема енергия и като спомага за по-голямо енергийно спестяване, Норвегия показва желание да преодолее зависимостта си от преобладаващия източник, използван за производство на електричество — водната енергия. Съобщенията от норвежките власти цифри в таблицата по-долу показват настоящата зависимост на Норвегия от водната енергия, независимо от увеличеното използване на вятърна енергия и термично електричество през последните години.

⁽¹⁵⁾ Odelstingets vedtak til lov om endringer i lov 29. juni 1990 nr. 50 om produksjon, omforming, overføring, omsetning og fordeling av energi m.m. (energilova). (Besl.O.nr.75 (2000—2001), jf. Innst.O.nr.59 (2000—2001) og Ot.prp.nr.35 (2000—2001)).

⁽¹⁶⁾ Ot.prp.nr.35 (2000—2001).

⁽¹⁷⁾ Вж. бел. под линия 15 по-горе.

Таблица 1

Производство, потребление, внос и износ на електричество, Норвегия, в GWh, 2000—2005 г.

	2000 г.	2001 г.	2002 г.	2003 г.	2004 г.	януари—май 2005 г.
Общо производство	142 816	121 608	130 473	107 273	110 427	60 976
Водна енергия	142 289	121 026	129 837	106 101	109 280	няма данни
Вятърна енергия	31	27	75	220	260	няма данни
Термично електричество	496	555	561	952	887	няма данни
Потребление	123 761	125 206	120 762	115 157	121 919	56 665
Внос	1 474	10 760	5 334	13 471	15 334	1 923
Износ	20 529	7 162	15 045	5 587	3 842	6 234
Нетен внос	- 19 055	3 598	- 9 711	7 884	11 492	- 4 311
Нетен внос/потребление	0,0 %	2,9 %	0,0 %	6,8 %	9,4 %	0,0 %
Нетен износ/потребление	15,4 %	0,0 %	8,0 %	0,0 %	0,0 %	7,6 %

5. Система на Енергийния фонд, съгласно отправеното уведомление

5.1. Общи бележки по Енергийния фонд

Епова може да предоставя инвестиционно подпомагане за системи за спестяване на енергия и използване на възобновяеми енергийни източници, както и помощ за начални инвестиции в нови енергийни технологии.

Равнището на субсидиране се определя чрез техническа и финансова оценка на всеки проект. Приоритет се отдава на проектите, които позволяват да се произведат или спестят най-много киловатчаса (kWh) за субсидирана норвежка крона. Това води до конкуренция между проекти за получаване на публично финансиране, като целта е да се изберат най-ефективните проекти.

Поканите за предложения за проекти се обявяват в най-големите национални и регионални вестници най-малко два пъти в годината, а за повечето програми — четири пъти в годината.

5.2. Възобновяема енергия

Допустими проекти

По отношение на инвестиционното подпомагане за производството и използването на възобновяема енергия, Норвегия подпомага енергийни проекти, определени в член 2 от Директива 2001/77/ЕО⁽¹⁸⁾ като възобновяеми енергийни източници (вж. точка 7 от Насоките на Органа относно използването на държавна помощ за опазването на околната среда, по-нататък наричани „Насоки за околната среда“, с предмет вятърна

и слънчева енергия, геотермична енергия, енергия на вълните, прилива, водноелектрическите централи с капацитет под 10 MW и биомасите). Водната енергия, която, както е обяснено, е традиционен източник за производство на електричество, използван в Норвегия, до този момент не е била подпомагана по никакъв начин⁽¹⁹⁾. Фондовете за въвеждане на използването на природен газ не са част от Енергийния фонд⁽²⁰⁾.

Най-общо Епова счита следните проекти за отговарящи на условията за подпомагане: вятърна енергия, биоенергия, енергия на прилива, геотермична енергия, енергия на океанските вълни. Слънчевата енергия обхваща интегрирани решения за използване на пасивна слънчева енергия при строителството на сгради, системи за слънчево отопление и производство на PV (фотоволтаик).

По отношение на понятието „биоенергия“ норвежките власти са пояснили, че този термин се използва за възобновяема енергия (електричество и топлинна енергия), на основата на биомаса по смисъла на определението в Директива 2001/77/ЕО. Биоенергията е по-широко понятие от биомасата и обхваща например проекти за преобразуване на биомаса в електричество и/или топлинна енергия, обратно на проектите за биомаса, които се отнасят единствено до производството и преработването на самата биомаса. Тези проекти разчитат на допълнителни инвестиции в минимална и максимална товарносимост на основата на други енергийни източници. Следователно, разходите за инвестиции в тези проекти могат да обхващат не само биомаси, но и други енергийни източници, освен биомаси. Органът отчита факта, че могат да възникнат ситуации, в които биоенергията се състои само в малка част от биомасата.

⁽¹⁹⁾ В Правилника за Енергийния фонд (*Vedteker for Energifondet*, § 4) е предвидено, че Енергийният фонд следва да се използва за спестяване на енергия, производство на нова възобновяема енергия и друга екологосъобразна енергия.

⁽²⁰⁾ Вж. Решение 302/05/COL на Органа, с което се одобрява изследването и разработването на схема за подпомагане на технологии, използващи газ.

⁽¹⁸⁾ ОВ L 283, 27.10.2001 г., стр. 33. В този вид директивата все още не е включена в Споразумението за ЕИП.

Норвежките власти са уточнили, че понятието „използване“ на възобновяеми енергийни източници обхваща ситуации, при които инвестицията се прави за вътрешно производство, където производителят и ползвателят са едно и също юридическо лице (каквото често пъти е случаят с производството на топлинна енергия).

Изчисляване на подпомагането – метод на изчисление на нетната настояща стойност

Епова изчислява подпомагането, което може да бъде предоставено на даден проект, като дисконтова настояща стойност от разликата между текущите производствени разходи по проекта и текущите приходи въз основа на пазарната цена на съответния енергиен източник. С други думи, Епова използва изчислението на нетната настояща стойност (по-нататък наричано изчисление ННС).

Пазарни цени за съответната енергия

За да бъде избрана пазарната цена, норвежките власти правят разграничение между следните положения:

На първо място, те разглеждат случая с възобновяема енергия, която захранва преносната мрежа, и която, следователно, се конкурира с традиционно генерираното електричество, котирано на енергийната фондова борса Nordpool. Такъв е случаят с вятърната енергия, биоенергията, енергията от отпадъци, слънчевата енергия, енергията на приливите и океанските вълни, като котировката на цената на Nordpool служи за референтна стойност. На енергийната фондова борса Nordpool могат да се наблюдават както спот-цената, така и форуърдната цена за срок до три години. Тъй като инвестициите се основават на очакванията за бъдещите цени на електричеството, Епова взема предвид форуърдни сделки, които се тъгуват ежедневно. С цел заличаване на случайните колебания в цени, се използва средната шестмесечна стойност на последната търгуема фючърсна сделка. Цената се котира към дата на подаване на заявлението за проекта, което се извършва четири пъти в годината.

Вторият случай е този с топлинната енергия за битови нужди, разпространявана по местната разпределителна мрежа, която се конкурира с топлинната енергия от изкопаеми горива или електричеството. При това положение, Епова взема предвид действителната цена на сделката⁽²¹⁾, платена от клиента (цената на обикновената енергия – от изкопаеми горива и електричество).

Третият сценарий се отнася до производството на енергия, която не захранва никоя разпределителна мрежа (напр. генериране на енергия на място въз основа на остатъчна пара, която не захранва електрическата мрежа). В този случай се използва цената, която се начислява на крайния потребител на пазара с включени такси.

⁽²¹⁾ Големите клиенти често печелят от отстъпки поради договорите им за големи доставки. Това се отчита от Епова при съпоставяне на цените на конкуриращи се енергийни източници.

Ефектът „лансиране“

Целта на схемата за помощи е да се насърчават инвестициите във възобновяема енергия, които в противен случай не биха били направени поради факта, че цените на енергията, които пазарът позволява, не покриват разходите и по този начин се получава отрицателна нетна настояща стойност. По тази причина според норвежките власти субсидията компенсира единствено допълнителните разходи за производство на възобновяема енергия. Освен това, предоставеното от Епова подпомагане не надвишава сумата, считана за необходима за лансиране на проекта, т.е. да се насърчи положителното решение за инвестиране.

Въпреки това по времето на създаване на Енергийния фонд и Епова, по информация на Органа, не са съществували точни указания за това кога ефектът на лансиране се счита за осъществен. Например, не е уточнено кога проектът би достигнал нулева нетна настояща стойност – включително с подпомагането от Енергийния фонд. Допуска се, че са били направени анализи, за да се установи кога проектът ще достигне равновесие. И все пак няма изрични ограничения, които да възпрепятстват държавата от предоставяне на подпомагане и след този момент. Както се вижда по-нататък в решението на Органа за откриване на официална процедура за разследване, в някои примери е възможно предоставената от Епова помощ да е довела до подпомагане на проекти, изразено в калкулирана положителна нетна настояща стойност⁽²²⁾.

Когато се предоставя подпомагане на проекти, Епова и получателите на помощта сключват договор за предоставяне на помощ, с който се уреждат условията, при които се осъществява отпускането на средствата. Сумите по предоставени средства могат да се коригират в съответствие с евентуалното намаляване на разходите в периода на изграждане. След реализиране на инвестицията се осъществява последващ контрол върху направените разходи, които се съпоставят с прогнозираните в заявлението разходи. Ако тези фактори се различават в полза на заявителя, Епова може да коригира финансовата помощ към понижаване, за да отрази действителната структура на разходите⁽²³⁾.

Справедлива капиталова възвръщаемост

Основната предпоставка за изискването за лансиране включва справедлива капиталова възвръщаемост. Дисконтовият процент е определен в размер на 7 % годишно (номинална стойност преди облагане с данъци) по отношение на всички проекти, към които са били добавени няколко процента като рискова премия. Норвежкото правителство е заявило, че Епова основава своите анализи на теоретични стойности, предложени в публични доклади на признати държавни институции в Норвегия, като по този начин рисковата премия варира между 2,5 и 4,5 %, според вида на енергията и проекта.

⁽²²⁾ Вж. примера на стр. 7 от решението на Органа за откриване на официална процедура за разследване (Решение 122/05/COL), както и стр. 9 от него, вж. по-специално бел. под линия 17.

⁽²³⁾ Според тълкуването на Органа не съществуват корекции към повишаване в случаите, когато се установят разлики във вреда на заявителя.

5.3. Мерки за спестяване на енергия

Съгласно системата, за която е отправено уведомление⁽²⁴⁾, подпомагането за инвестиции в мерки за спестяване на енергия се изчислява по същия метод на изчисление на нетната настояща стойност, използван за проектите за възобновяема енергия.

5.4. Нови енергийни технологии

В тази категория Епова подпомага технологии, които взе още се нуждаят от развитие и е необходимо да бъдат тествани допълнително, преди да станат икономически функционални, независимо че са преминали етапа на проекти за научни изследвания и развитие, уреден в глава 14 от Насоките на Органа за държавни помощи относно подпомагане на научните изследвания и развитието. Примери за подобни технологии са съоръженията за енергия на прилива или на вълните. Проектите могат да бъдат свързани с постигане на енергийна ефективност или стимулиране на производството на възобновяема енергия.

По време на официалното разследване норвежките власти са уточнили, че тази категория може да се разглежда и като подкатегория на описана по-горе категория инвестиционно подпомагане за производство на възобновяема енергия и спестяване на енергия. В миналото 95,3 % от подпомаганите проекти в тази категория са били в областта на производството на възобновяема енергия, а 4,3 % са били в областта на мерките за спестяване на енергия⁽²⁵⁾.

Епова е подписала споразумение с Норвежкия съвет за изследвания в областта на „въвеждане на новаторски енергийни решения“ за спестяване на енергия и производство на топлина от слънчева енергия и биомаса. Според норвежките власти това споразумение не представлява нова схема за помощи, а само по-целенасочен фокус в област, в която сътрудничеството между Епова и Съвета за научни изследвания се очаква да произведе синергиен ефект. Според норвежките власти този механизъм функционира като обща възможност за проекти, чието пускане предстои (и по този начин могат да получат подпомагане от Съвета за изследвания) или да генерират приходи (и могат да получат подпомагане от Епова). Проектът няма да получи финансиране и от двата органа. Въпреки това норвежките власти подчертават, че във всеки случай правилата за кумулиране гарантират, че раздел Ж, точка (6б) от Насоките за околната среда трябва да бъдат спазени. В този раздел от Насоките за околната среда се предвижда, че подпомагането съгласно цитираните насоки не може да се съчетава с други форми на държавни помощи по смисъла на член 61, параграф 1 от Споразумението за ЕИП, ако това кумулиране води до интензитет на помощта, по-висок от определения в Насоките за околната среда.

⁽²⁴⁾ Въпреки това вж. предложенията на норвежките власти за бъдещото третиране на мерките за спестяване на енергия, раздел I.9.2 от настоящото решение.

⁽²⁵⁾ Във връзка с цифрата от 0,4 % норвежките власти уточниха, че тя се отнася до собствените административни разходи на Епова за обработване на заявления за такива проекти.

Тъй като Епова следва да подпомага единствено проекти, генериращи приходи, тя използва изчислението на нетната настояща стойност, посочено по-горе, и за подпомагане на проекти за нови технологии. Приходите от проекта произтичат от генериране на електричество и топлинна енергия за продажба, като това според норвежките власти представлява приход, който прави възможно използването на метода на изчисление на нетната настояща стойност по отношение на тези проекти.

5.5. Енергийни одити

Епова предлага също и **съвети и консултантски услуги за постигане на енергийна ефективност**, които са безплатни за предприятията. Целта на подпомагането е да се увеличи броят на предприятията, извършващи енергиен одит и анализ, и да се спомогне за намаляване на съответните разходи. Съгласно уведомлението, тези услуги не са били законово ограничени нито до помощи под прага *de minimis*, нито до помощи за малки и средни предприятия. Те са били насочени към определени предприятия. В програмния текст за 2003 г. целевите групи са описани като собственици на държавни и частни сгради с обща площ над 5 000 кв.м. и промишлени предприятия, както и наематели на обширни площи. От 2003 г. Епова е отпускала парични средства на предприятия за заплащане на подобни съвети и консултантски услуги, вместо сама да предоставя услугата.

Норвежките власти подчертават, че подпомагането по тези програми следва да се разграничава от мерките за обучение и образователните мерки. Това е така, доколкото финансирането се получава директно от дружествата за извършване на енергиен одит и енергийни анализи и за идентифициране както на инвестиции за спестяване на енергия, така и на поведенчески промени в предприятията. Следователно, Органът ще разгледа отделно това подпомагане в настоящото решение. Норвежките власти възразяват още, че програмите са подобни на енергийните одити по финландската схема, одобрена от Комисията⁽²⁶⁾.

В миналото е било възможно предоставяне на безвъзмездни средства, покриващи до 50 % от допустимите разходи. Според норвежките власти от 1 януари 2004 г. се подпомагат само 40 % от допустимите разходи.

5.6. Информация и образователни програми в областта на енергийната ефективност

Епова оперира енергийна **информационна телефонна линия**, на която се предоставя безплатна информация и съвет на всички лица, заинтересувани от постигане на по-голяма енергийна ефективност. Доколкото самата Епова не разполага с капацитет, за да поеме тези дейности, норвежките власти заявяват, че услугите са били приведени в съответствие с нормите относно обществените поръчки. Епова няма свободата да преценява на кои лица да се предоставят съвети и информация.

⁽²⁶⁾ № 75/2002 – Финландия, Промяна на схемата за подпомагане за енергийния сектор.

До 1 януари 2003 г. Епова предлага широко рекламирана програма, чрез която двадесет регионални центъра по енергийна ефективност, представляващи Епова в тази сфера, обработват въпроси относно енергийната ефективност, които изискват конкретни действия на последващ контрол **на място** в домакинствата и предприятията. Подпомагането се предоставя безплатно и за всяко запитване се отделят приблизително два часа. Норвежките власти заявяват, че Епова няма свободата да преценява относно получателите, на които се предоставя тази услуга.

По отношение на **образователните мерки** следва да бъдат споменати следните програми. Норвежките власти подчертават, че от съществено значение са конкуренцията сред участниците в конкурсната процедура и рентабилността на проектите.

До 1 януари 2005 г. Епова е предоставяла програма⁽²⁷⁾ за разработване на **учебен материал и концептуално обучение** за стимулиране и запазване на познанието сред предприятията относно възобновяемите енергии. Програмата е организирана под формата на конкурсна процедура, а Епова заплаща 50 % от общите разходи за разработване на проекта. Целта на програмата е да стимулира разработването на учебен материал по енергийна ефективност (книги, софтуер и т.н.), както и да подпомага разработването на курсове за обучение по въпроси на енергетиката, напр. към колежи/университети или разработвани от синдикални организации и т.н. Достъп до програмата е бил предоставен на юридически лица на публичното и частното право, както и на организации с нестопанска цел. Програмните текстове за 2003 и 2004 г. са съдържали списък на приоритетите (напр. проекти за строителна дейност, проекти, свързани с публично-частното партньорство и проекти, които следва да бъдат реализирани до 1 август 2003 г.). По отношение на програмата за 2003 г. допълнителното обучение е било ориентирано по-специално към университети, съюзи, търговски организации и частни образователни организации (фаза 1) и архитекти, доставчици, предприемачи и друг персонал, работещ с енергийни системи в административни сгради (фаза 2) или насочен към строителната дейност (програмен текст 2004 г.)

За насърчаване на образователната програма за 2004 г. Епова е предложила програма за **разработване на образователни курсове по енергетика за инженери и технически персонал**. Тази програма е била организирана чрез конкурсна процедура. Само първите 50 души, завършили курса, получават финансиране за курса от Епова. Според норвежките власти това подпомагане е било предоставяно директно на физически лица, а не на предприятия.

Горепосочените програми за разработване на учебен материал приключват на 31 декември 2004 г. Според норвежките власти, за новите програми ще бъде отправено уведомление до

Органа. Общо 33 проекта са били подпомогнати по тази програма. Норвежките власти заявяват, че някои от проектите могат да паднат под прага *de minimis*. Освен това част от подпомагането е било предоставено на юридически лица от публичния сектор, университети и други образователни организации и организации с нестопанска цел. Норвежките власти твърдят, че по отношение на тези юридически лица, предоставеното от Епова подпомагане не се отнася до стопанската дейност, осъществявана от предприятие по смисъла на член 61, параграф 1 от Споразумението за ЕИП, а е по-скоро подпомагане за образователна дейност.

В този си вид схемата не съдържа никакви ограничения, които да установяват, че помощта следва да се предоставя само на определен вид юридически лица или дейности. В схемата няма и условие подпомагането да не превишава прага *de minimis*, предвиден в Акта по точка 1, буква д) от Приложение XV към Споразумението за ЕИП⁽²⁸⁾. Подпомагането също така не е било ограничено до малки и средни предприятия⁽²⁹⁾, посочени в Акта, цитиран в точка 1, буква е) от Приложение XV към Споразумението за ЕИП, както и не е било структурирано, така че да отговаря на изискванията на Акта по точка 1, буква г) от Приложение XV към Споразумението за ЕИП⁽³⁰⁾ (помощ за обучение).

В допълнение към това Епова управлява програма за подобряване на **капацитета за енергийно планиране в местните общини**, по-специално публично и териториално планиране в съответствие с норвежкия Закон за планирането и строителството. Програмата, която се предлага безплатно, е насочена към висшите нива на вземане на решения и техническия персонал в общините. Норвежките власти заявяват, че Епова извършва оценка относно това дали общината предоставя услугата в конкуренция с други оператори на пазара. Ако това е налице, тази дейност не се подпомага.

6. Получатели/интензитет на помощта за инвестиционно подпомагане за производство на възобновяема енергия

Разследването на Органа се отнася до текущата схема за помощи. По този начин определянето на потенциалните получатели на помощта не може да се установи категорично с настоящото решение и е само ориентировъчно. В писмото си от 15 юли 2005 г. до края на 2004 г. норвежките власти са определили 236 получатели на подпомагане за енергиен одит и инвестиционна помощ (последната се отнася, както за производство на възобновяема енергия, така и за мерки за спестяване на

⁽²⁸⁾ Акт, с който Регламент (ЕО) № 69/2001 на Комисията от 12 януари 2001 г. относно прилагането на членове 87 и 88 от Договора за ЕО относно помощта „*de minimis*“, ОВ L 10, 13.1.2001 г., стр. 30, се включва към Споразумението за ЕИО.

⁽²⁹⁾ Акт, с който Регламент (ЕО) № 70/2001 на Комисията от 12 януари 2001 г. относно помощта за малките и средните предприятия, ОВ L 10, 13.1.2001 г., стр. 33, изменен с Регламент (ЕО) № 364/2004 на Комисията от 25 февруари 2004 г., ОВ L 63, 28.2.2004 г., стр. 22, се включва към Споразумението за ЕИП.

⁽³⁰⁾ Акт, с който Регламент (ЕО) № 68/2001 на Комисията от 12 януари 2001 г. за прилагане на членове 87 и 88 от Договора за ЕО по отношение на помощта за обучение, ОВ L 10, 13.1.2001 г., стр. 20, изменен с Регламент (ЕО) № 363/2004 на Комисията от 25 февруари 2004 г., ОВ L 63, 28.2.2004 г., стр. 20, се включва към Споразумението за ЕИП.

⁽²⁷⁾ През 2003 програмата е наречена „Учебен материал и образователни концепции“, като през 2004 г. наименованието ѝ е променено на „Образователна програма“.

енергия), получили държавна помощ, превишаваша прага *de minimis*, като тази помощ не представлява подпомагане, предоставено на публичноправни субекти за осъществяване на обществените им функции. Норвежките власти са определили още 33 проекта, които са били подпомогнати по програмата за образователен/учебен материал.

Норвежките власти твърдят, че по прогнозни данни други 875 проекта се отнасят или до подпомагане на публичноправни субекти, или до подпомагане по закупуването от Епова на някои услуги съгласно правилата за обществените поръчки.

По отношение на проектите за възобновяема енергия, получили безвъзмездни средства в периода 2002—2004 г., норвежките власти са представили следната таблица, в която е показан интензитетът на помощта, спрямо общите разходи за инвестиции:

Възобновяема енергия	Интензитет на помощта в % от общите инвестиционни разходи, изчислени по метода на нетната настояща стойност		
	Брой на проектите	Средна стойност	Максимална стойност
Вятърна енергия	10	23 %	68 %
Топлинна енергия за битови нужди	19	20 %	31 %
Биоенергия	31	20 %	50 %
Нова възобновяема енергия	1	25 %	25 %

7. Бюджет и срок на действие

Срокът на действие на споразумението за периода 2002—2005 г. (вж. по-горе раздел I.2.3 от настоящото решение) е бил продължен до края 2006 г. Предвижда се срокът да бъде продължен допълнително до 31 декември 2010 г. Норвежките власти са представили следния обобщен преглед за бюджета на схемата:

	Държавен бюджет (млн. NOK)	Такса върху тарифите (млн. NOK)	Общ бюджет (млн. NOK)	Общ бюджет (млн. EUR) ⁽¹⁾
2002 г.	270	161	431	57,3
2003 г.	259	192	451	56,4
2004 г.	60	470	530	63,3
2005 г.	0	650	650	79,3

⁽¹⁾ Обменен курс (NOK/EUR), прилаган от норвежките власти: 2002 г.: 7.51, 2003 г.: 8.00, 2004 г.: 8.37, 2005 г.: 8.20.

8. Кумулиране

По отношение на кумулирането на предоставяната от Епова помощ с друго държавно подпомагане Органът отбелязва, че поначало проектите могат да получават помощ и от други източници. В уведомлението норвежките власти са заявили, че биха гарантирали, че отпусната помощ при никакви обстоятелства няма да надвишава праговете по раздел Ж, точка 66 от Насоките за околната среда. Както вече беше посочено, в този раздел се предвижда, че разрешената в съответствие с Насоките за околната среда помощ не може да се съчетава с други форми на държавни помощи, ако това застъпване води до интензитет на помощта, по-висок от определения в Насоките за околната среда. Заявителите трябва да уведомят Епова, ако са подали заявления за допълнителна държавна помощ.

9. Предложени изменения от норвежките власти

С оглед на това системата да стане съвместима с Насоките за околната среда, норвежките власти са предложили някои изменения към тяхната система, които са описани по-долу. По време на разследването, извършено от Органа, норвежките власти са започнали да прилагат тези изменения.

9.1. Изменения в инвестиционното подпомагане във връзка с производство на възобновяема енергия

- Норвегия ще ограничи подпомагането до проекти, попадащи в обхвата на определението за възобновяеми енергийни източници по член 2, букви а) и б) (за биомаса) от Директива 2001/77/ЕО. Освен това няма да се предоставя подпомагане за съществуващите водноелектрически централи.
- Размерът на помощта ще се изчислява по метода на изчисление на нетната настояща стойност, като се основава на разликите в производствените разходи и пазарната цена. Помощта ще се предоставя като еднократна сума. Приложимият метод за изчисление е посочен по-долу (с пример за реален проект за вятърна енергия, като сумите са изразени в NOK):

Допустими инвестиционни разходи ⁽¹⁾	123 000 000
Производство kWh/година	45 700 000
Цена NOK/kWh	0,25
Годишен доход ⁽²⁾	11 425 000
Оперативни разходи NOK/kWh	0,10
Годишни оперативни разходи	4 570 000
Годишен нетен доход	6 855 000
Икономически живот в години	25
Капиталова възвръщаемост	6,33 %
ННС	- 38 000 000
Инвестиционна помощ	38 000 000

⁽¹⁾ Инвестиционните разходи се извършват в началото на година 0.

⁽²⁾ Доходът се получава за първи път в края на година 1 Общи експлоатационни разходи, NOK/kWh.

Съпоставен със системата, съгласно уведомлението, образецът на изчисление ще се основава на „допустимите“ инвестиционни разходи, а не на всички разходи. Както беше заявено от норвежките власти, финансовите разходи, разходите по графа „Разни“ и разходите за обезщетения не се включват в допустимите разходи, поне такава е било положението от 1 януари 2004 г.

3. Пазарната цена за електричество, използвана при горепосоченото изчисление, ще бъде взета от съответните цени на фондовата борса Nordpool. В случая на топлинна енергия за битови нужди това ще бъде съответната цена, която се начислява на крайния потребител на мазут или електричество (която от двете е по-ниска), когато се взема решението във връзка с държавното подпомагане. Ако икономическата философия на проекта се основава на договор с големи клиенти при цени, които се отклоняват от наблюдаваните цени за крайния потребител на електричество или мазут, съответната цена ще бъде договорната. По отношение на производството на електроенергия, която не захранва разпределителната мрежа, ще се използва цената за крайните потребители с включени такси.
4. Помощта може да обхваща справедлива капиталова възвръщаемост. Въпреки това дисконтовият процент и рисковата премия ще се определят от външен експерт за сметка на Епова за всеки съответен проект за възобновяема енергия.

Следва да се отбележи, че норвежките власти са представили доклад от назначения независим експерт, First Securities ASA⁽³¹⁾, до Органа. Експертът е използвал модела за оценка на капиталови активи⁽³²⁾ и е изчислил дисконтов процент от съответно 7 % – за вятърна енергия, 6 % – за топлоенергия за битови нужди, биоенергия и енергийно потребление. Изчислението се счита за рамка, която дава възможност на Епова да обсъжда използването на справедливи дисконтови проценти за отделните проекти. По-специално т.нар. бета-стойност може да бъде по-висока в зависимост от рисковете на проекта⁽³³⁾ и да води до по-високи дисконтови проценти.

Лихвеният процент и рисковата премия се преразглеждат и актуализират всяка година от норвежките власти. В случай на неочаквани промени, които се отразяват съществено на дисконтовия процент и които са настъпили между отделните годишни актуализации, норвежките власти ще

извършат извънредна актуализация на дисконтовия процент в съответствие с това.

5. Допустимите инвестиционни разходи са изброените в Решение № 75/2002 на Комисията – Финландия⁽³⁴⁾. Норвежките власти заявяват, че от 1 януари 2005 г. Епова е приемала единствено тези разходи за допустими.
6. Не се предоставя каквато и да била помощ, превишаваща необходимата сума за лансиране на проекта. Това означава, че в случай на *отрицателна* нетна настояща стойност, получена в резултат на метода за изчисление на нетната настояща стойност, която се изчислява по параметрите, определени в точка 2 по-горе, държавното подпомагане се предоставя единствено, за да се гарантира, че проектът ще достигне равновесие, т.е. нетната настояща стойност да се сведе до нула.
7. Проект с изчислена нулева стойност или положителна нетна настояща стойност, без да е била получена помощ, не се ползва с право на каквато и да било помощ.
8. С изключение на подпомагането за биомаса, подпомагането, отпуснато по тази схема, при никакви обстоятелства не може да превишава прага, установен в раздел Г.3.3.1, точка 54 от Насоките за околната среда. Раздел ДГ.3.3.1, точка 54 от Насоките за околната среда ограничава подпомагането до разликата между пазарна цена и производствени разходи, ограничени до изхбяване на съоръженията, като изхбяването на съоръженията се разбира само като инвестиционен разход. Помощта може да обхваща и справедлив процент на възвръщаемост в случаите, за които Норвегия може да докаже, че това е необходимо, предвид слабата конкуренция при някои възобновяеми енергийни източници.

⁽³¹⁾ First Securities е един от големите участници на норвежкия пазар на ценни книжа.

⁽³²⁾ Метод, който показва коригираната с риска капиталова възвръщаемост като функция от риска на пазарното портфолио и риска на въпросния актив (проект).

⁽³³⁾ Използваната от First Securities формула е $R_E = R_F + \beta (R_M - R_F)$, където R_F са норвежките дългосрочни облигации, β представлява рискът по конкретния проект, R_M е очакваната възвръщаемост по портфолиото, $(R_M - R_F)$ е справедливата рискова премия). R_E е необходимата възвръщаемост на инвестиция капитал.

⁽³⁴⁾ А) Разходи за подготовка и проектиране, Б) Разходи за сгради, машини и оборудване, инсталационни разходи или разходи, направени във връзка с поправки и ремонтни работи по съществуващи сгради, машини и оборудване, В) До максимален предел от 10 % от допустимите разходи по проекта, разходите, произтичащи от покупка на земя в пряка връзка с инвестицията, както и от изграждане на електропроводи. Г) Разходите, произтичащи от изграждането на тръбопроводи, които трябва да бъдат свързани с мрежата за топлинна енергия за битови нужди. Разходите, свързани с изграждане на топлоразпределителна мрежа, се допускат единствено за проекти за мрежи, свързани с нови технологии, Д) Разходите във връзка с дейности по строително инженерство и контрол върху строителни дейности, Е) Разходи за разчитане и изкопни работи, Ж) Експлоатационни разходи и разходи, произтичащи от обучение на необходимия оперативен персонал за пускане в експлоатация. В този контекст пускането в експлоатация се отнася до действието по опериране, тестване и коригиране на система от единици за първи път, така че да се гарантира, че тя функционира съгласно определените показатели на изпълнение, З) Разходи по разпространение на информация, свързана с проекта, И) Разходи по наблюдение на инвестицията, И) Разходи, свързани с проучвания на осъществимостта по отношение на различните видове проекти (заплати на участниците в проекта и косвени разходи за труд, оборудване, принадлежности, софтуер, софтуер, пътувания, разпространение на информация, други преки или общи разходи). Не са допустими общите разходи на получателя на помощта, лихвите, заплатени по време на изграждането, членски внос и подлежащите на приспадане данъци. Вж. бел. под линия 26.

9. Съгласно методиката на Епова за изчисляване на равнището на помощите максималният размер, отпускан от Епова се ограничава до инвестиционните разходи. Проекти, генериращи отрицателна ЕВИТДА ⁽³⁵⁾ при нормални оперативни условия по време на инвестицията, не могат да получат каквато и да било помощ. Използваният за тази цел дисконтов процент ще бъде дисконтовият процент, използван от Епова, посочен в точка 4 на раздел 9.1 от настоящото решение.
10. По отношение на биомасата може да се отпусне оперативна помощ, превишаваща инвестиционните разходи. Въпреки това, при никакви обстоятелства не могат да се отпускат повече оперативни помощи от предвидените в раздел Г.3.3.1, точка 55 ⁽³⁶⁾ от Насоките за околната среда.
11. За целите на подпомагането по тази система биомасата се определя като биологично разградима част от продуктите,

отпадъците и остатъците от земеделска дейност (включително от растителен и от животински произход), горско стопанство и свързаните с него промишлености, както и биологично разградима част от промишлените и общински отпадъци (вж. член 2, буква б) от Директива 2001/77/ЕО). В случай на подпомагане за биоенергия, която съдържа и източници, различни от биомаса, оперативната помощ, определена в точка 10, се предоставя единствено за частите, съдържащи биомаса. Подпомагането за останалите части е било ограничено до инвестиционно подпомагане, определено в точка 5.

12. Схемата действа до 1 януари 2011 г.

Норвежките власти са представили и следните данни за оперативните разходи за производство на възобновяема и конвенционална енергия.

Общи експлоатационни разходи, NOK/kWh

Технология	Оперативни разходи и разходи за поддръжка	Гориво	Общи експлоатационни разходи
Данни от доклада на МАЕ: Планирани разходи за генериране на електричество, актуализация за 2005 г.			
Въглища	0,034—0,068	0,076—0,152	0,11—0,22
Газ	0,023—0,031	0,187—0,249	0,21—0,28
Комбинирано производство на електрическа и топлинна енергия			0,17—0,44
Данни от доклада на NVE: Разходи за производство на електрическа и топлинна енергия през 2002 г.			
Вятърна енергия	0,05		0,05
Данни от портфолиото от проекти на Епова (примери)			
Вятърна енергия	0,05—0,10	0	0,05—0,10
Биоенергия	0,07—0,15	0,2—0,3	0,27—0,45
Нова възобновяема енергия			0,05
Топлинна енергия за битови нужди			0,05—0,10

9.2. Мерки за спестяване на енергия

По отношение на системата, за която е отправено уведомление, норвежките власти възразяват, че изчислението на нетната настояща стойност също следва да бъде прието при изчисляване на подпомагането за мерки за спестяване на енергия. Въпреки това норвежките власти са предложили следните промени в бъдещото прилагане на подпомагането на мерки за спестяване на енергия:

⁽³⁵⁾ ЕВИТДА означава печалба преди лихви, данъчно облагане, изхвърляне и амортизация. Това включва нетния паричен поток от оперативни дейности преди движение на оборотния капитал.

⁽³⁶⁾ Съгласно раздел Г.3.3.1, точка 55 от Насоките за околната среда, биомаса – която е с по-високи оперативни разходи – може да се получи оперативна помощ, превишаваща размера на инвестицията, ако държавата-членка на ЕАСТ може да докаже, че съвкупните разходи на предприятията, след изхвърлянето на съоръженията, са все още по-високи от пазарните цени на енергията.

Норвежките власти ще изчисляват инвестиционната помощ за мерки за спестяване на енергия в съответствие с раздел Г.1.3, точка 25 ⁽³⁷⁾ от Насоките за околната среда и с раздел Г.1.7, точка 32 от Насоките за околната среда, т.е. инвестиционните разходи по проекта ще бъдат строго ограничени до допълнителните инвестиционни разходи, необходими, за да се изпълнят екологичните цели. Това означава, че разходите за инвестиции в спестяване на енергия ще бъдат съпоставени с разходите на

⁽³⁷⁾ Съгласно раздел Г.1.3, точка 25 от Насоките за околната среда, мерките за спестяване на енергия могат да бъдат подпомагани при основна ставка от 40 % от допустимите разходи. Съгласно раздел Г.1.7, точка 32 от Насоките за околната среда подпомагането трябва да се ограничава до допълнителните инвестиционни разходи. Допустимите разходи се изчисляват без да се включват печалбите, следващи от разширяването на капацитета, от намаляването на разходите през първите пет години от живота на инвестицията и допълнителното помощно производство през петгодишния период.

технически съпоставима инвестиция, която не предоставя същата степен на екологична защита. В случаите на инвестиции в допълнително оборудване и процедури, които нямат друга функция, освен спестяване на енергия, когато не съществува съпоставима алтернативна инвестиция, съпоставимите инвестиционни разходи се определят като нула. Разходите за подмяна на машините, така че да отговорят на необходимите норвежки стандарти, не са допустими за целите на подпомагането.

1. Разходите се изчисляват нето върху печалбите, следващи от разширяването на капацитета, от намаляването на разходите през първите пет години от живота на инвестицията и допълнителното помощно производство през петгодишния период.
2. Допустимите разходи ще бъдат ограничени до инвестиционните разходи. В това отношение допустимите разходи ще бъдат същите като изброените в Решение № 75/2002 на Комисията – Финландия⁽³⁸⁾. От 1 януари 2005 г. норвежките власти считат за допустими единствено тези разходи.
3. Размерът на помощта се ограничава до 40 % от допълнителните разходи, изчислени съгласно горепосочените параметри и няма да се предоставя каквато и да помощ по посочената схема. Съгласно раздел Г.1.5, точка 30 от Насоките за околната среда, по отношение на малки и средни предприятия помощта може да бъде увеличена с 10 %. За тази цел малките и средните предприятия се определят в съответствие с глава 10.2 от Насоките на Органа относно помощта за микропредприятия, малки и средни предприятия.
4. Норвежкото правителство ще гарантира, че ако бъде съчетана с други публични субсидии, общата помощ няма да превишава горепосочените предели.
5. Схемата ще действа до 1 януари 2011 г.

9.3. Подпомагане за нови енергийни технологии

Норвежките власти заявяват, че във връзка с проекти за възобновяема енергия следва да бъдат подпомагани проектите за нови технологии в съответствие с правилата за подпомагане на производството и използването на възобновяема енергия (метод ННС). Що се отнася до технологиите за енергийна ефективност, се прилагат методите за изчисление на енергоспестяването. Подпомагането между другото включва проекти, които преди това само са били тествани в лаборатории, имат ограничена експлоатация или са били разработени за условия, различни от тези в Норвегия и се нуждаят от адаптиране.

За проекти, чието пускане предстои, които попадат в обхвата на Насоките на Органа относно държавните помощи за научни изследвания и развитие, се отправя уведомление за всеки отделен проект. Проекти, които представляват обновяване на

съществуващи продукти или линии за производство, не се подпомагат. Същото се отнася и за проекти, чието изпълнение вече е започнало или за които е взето решение за започване на изпълнението им.

9.4. Информационни и образователни програми в областта на енергийната ефективност

Норвежките власти потвърждават, че програмите за учебни материали и методи на обучение, курсове за технически персонал и проследяване на място приключи на 1 януари 2005 г. Ако тези или подобни проекти трябва да бъдат подновени в бъдеще, за тях се изпраща предварително уведомление до Органа.

Норвежките власти потвърждават още, че програмата за обучение за публичноправни субекти се отнася само за обществена роля на местните общини (вж. също раздел I.5.6 от настоящото решение.

9.5. Разни

Норвежките власти освен това потвърждават, че подпомагането се прилага по недискриминационен начин и към чуждестранни инвеститори и че те редовно ще докладват на Органа за прилагането на схемата. Норвежките власти са представили списък на Органа, съдържащ осем примера за чуждестранни оператори, получили подпомагане по линия на Енергийния фонд.

10. Основания за образуване на официална процедура за разследване

В решението си да открие официална процедура за разследване Органът е счел, че мерките, отнасящи се до спестяване на енергия, подпомагане за нови енергийни технологии и подпомагане за инвестиране в производство на възобновяема енергия съставляват държавна помощ по смисъла на член 61, параграф 1 от Споразумението за ЕИП. Що се отнася до информационните и образователните мерки (включително съвети и консултантски услуги), Органът отбелязва, че с изключение на информационната телефонна линия и евентуално посещенията на място, Фондът се ползва с широки правомощия на оперативна самостоятелност. Освен това Органът е установил, че тази оперативна самостоятелност е превърнала мерките за подпомагане по-скоро в избирателни, отколкото в общи мерки. По отношение на всички мерки е установено, че те нарушават или застрашават с нарушаване правилата на конкуренцията и засягат търговията между договарящите страни. Тъй като не е било отправено своевременно уведомление до Органа за помощта, свързана с Енергийния фонд, тази помощ представлява незаконосъобразна помощ по смисъла на член 1, буква е) от част II от Протокол 3 към Споразумението за Надзорен орган и Съд.

Във връзка с оценката за съвместимост Органът прави разграничение между Енергийния фонд, съгласно отправеното уведомление, и системата с предложените от норвежките власти изменения.

⁽³⁸⁾ Вж. раздел I 9.1., параграф (5) и бел. под линия 35 от настоящото решение.

Системата, съгласно отправеното уведомление

В решението за откриване на процедура за разследване Органът е изразил съмнения относно това дали инвестиционното подпомагане за производство на възобновяема енергия може да бъде обосновано съгласно Насоките за околната среда. По-специално Органът отбелязва, че подпомагането не се основава на методиката на „допълнителните разходи“ по раздел Г1.3, точка 27 и раздел Г1.7, точка 32 от Насоките за околната среда. Напротив, то определя нуждите от помощ чрез извършване на изчисление на нетната настояща стойност на проекта. Органът е установил, че не са налице достатъчно гаранции, че ще бъдат подпомогани единствено инвестиционни разходи. Освен това, не е съществувал механизъм, недопускащ свръхкомпенсиране. По отношение на мерките за спестяване на енергия, Органът отбелязва, че, обратно на проектите за възобновяема енергия, Насоките за околната среда стриктно се придържат към подпомагане от 40 % от допустимите инвестиционни разходи. След прилагане на нетната настояща стойност от страна на норвежките власти, няма сигурност относно това дали ще бъде спазен този праг. По отношение на проектите за енергийни технологии, както и по отношение на енергийните одити, Органът е поискал допълнителна информация. Относно информационните и образователните мерки Органът е отбелязал, че схемата за подпомагане в това отношение не е била ограничена до подпомагане до прага *de minimis* (независимо, че подпомагането на определени проект е можело да се запази под прага) и не е била ограничена до малки и средни предприятия. На това основание, в решението за откриване на официална процедура за разследване Органът е достигнал до първоначалното заключение, че системата, съгласно отправеното уведомление, не е съвместима с разпоредбите на Споразумението за ЕИП относно държавните помощи.

Системата с предложените от норвежките власти изменения

В решението за откриване на официална процедура за разследване Органът разглежда и измененията, предложени от норвежките власти. Органът заявява, че ще продължи разследването по въпроса дали норвежкият метод, според който подпомагането се основава на изчисление на нетната настояща стойност на съответния проект, може да се приеме, ако норвежките власти решат да ограничат помощта до разликата между пазарната цена и производствените разходи, вж. раздел Г.3.3.1, точка 54 от Насоките за околната среда. Органът е бил обезпокоен от начина, по който изискването, предвидено в раздел Г.3.3.1, точка 54, трето изречение от Насоките за околната среда, се прилага на практика от норвежките власти. В този раздел се въвежда изискване, че след като веднъж е било получено подпомагане, всяка следваща енергия, произведена от централата, не се допуска до по-нататъшна помощ. Органът е изразил също така съмнения относно подпомагането на проекти, чиято нетна настояща стойност би била отрицателна поради високите оперативни разходи, след като е било получено подпомагане от Enova.

Органът не е формирал окончателното си убеждение относно подпомагането за нови енергийни технологии и относно образователните мерки, както и относно съветите и консултантските услуги (енергийни одити).

11. Забележки от трети лица

Органът е получил една забележка от трети лица по решението си за откриване на процедура за разследване. Германското министерство на околната среда, опазването на природата и ядрената безопасност заявява, че няма възможност категорично да се посочи съответният пазар и да се установи дали подпомаганите предприятия в действителност се конкурират с неподпомаганите предприятия и дали биха получили предимство. По-нататък, германското министерство заявява, че принципът за определяне на допълнителните разходи за производство на възобновяема енергия не е особено подходящ за определяне на размера на помощта, доколкото не съществува общо приложима и ясно определена дефиниция на понятието допълнителни разходи. По отношение на прага от 40 % за интензитета на помощта германското министерство счита, че в чести случаи това ограничение няма да бъде достатъчен стимул за действие на частния инвеститор, тъй като той ще трябва той да поеме над 60 % от разходите. Следователно, възможно е да се разгледа въпросът дали помощта не трябва да се основава по-скоро на дела от общите инвестиционни разходи. Германското министерство заявява, че някои пропуски в Насоките за околната среда в това отношение са били преодолени от практиката на Комисията.

12. Забележки на норвежките власти

Що се отнася до съществуването на държавна помощ, в отговора си от 15 юли 2006 г. норвежките власти изразяват становище, че Органът прилага твърде строг тест за подбор, който не оставя свобода за преценка по отношение на програмите, които принципно са открити за всички предприятия. По отношение на подпомагането за учебен материал Enova разполага със свобода за преценка единствено да отхвърли онези проекти, които не отговарят на целите на програмата или не могат да гарантират достатъчно качество. Следователно, тези минимални критерии са от обективен характер.

В горесцитираното писмо норвежките власти по-нататък твърдят, че Органът е трябвало да направи оценка на съвместимостта на Енергийния фонд в пряка връзка с член 61, параграф 3, буква в) от Споразумението за ЕИП, както е направила Комисията в случая със схемата на Обединеното кралство за Лизинговия фонд (WRAP) ⁽³⁹⁾.

По отношение на оценката на съвместимостта на инвестиционното подпомагане за производство на възобновяема енергия, норвежките власти са заявили, че във връзка със съобщеното енергийно производство, елементът на конкуренция в системата между различните проекти изключва всякакво свръхкомпенсиране. По-нататък в споразумението между Enova и министерството е предвидено, че всяка предоставена помощ трябва да бъде съвместима със Споразумението за ЕИП. По отношение на включването на разходи, за които е възможно да не са били допустими, норвежките власти заявяват, че тази възможност се отнася само за малка част от разходите.

⁽³⁹⁾ Решение на Комисията от 11 ноември 2003 г. относно държавните помощи, които Обединеното кралство планира да предостави по WRAP Грантов фонд за околна среда и WRAP Гаранционен фонд за наеми (ОВ L 102, 7. 4. 2004 г., стр. 59).

В хода на предварителната фаза на разследване и в отговора си от 15 юли 2006 г. норвежките власти посочват, че енергийната ситуация в Норвегия е различна от тази в повечето европейски държави, доколкото над 99 % от националното производство на електричество се произвежда от водна енергия. Водната енергия има различна структура на разходите и различни равнища на разходите в сравнение с традиционното производство на енергия в останалата част от Европа, които са на основата на въглища, газ и ядрена енергия. Според позицията на норвежките власти не може да има сравнение с водната енергия за целите на изчисляването на допълнителните разходи за производство на нова възобновяема енергия в съответствие с насоките. Съществуват и други важни предимства в прилагането на избраната методика. На първо място, методът на нетната настояща стойност е общо използвана методика в енергийния сектор, както и в други промишлени отрасли. Чрез определянето на критерия пазарна цена се избират обективни и лесно оценими критерии. Като прилага този метод към всички проекти, кандидатстващи за подпомагане, Епова може да съпоставя различните проекти, които се конкурират за държавна помощ на равна основа и да отпусне подпомагане на онези проекти, които притежават най-добро съотношение между помощ и ползи за околната среда.

Норвегия заявява, че, ако трябва да се следва буквата на Насоките за околната среда, норвежките власти би трябвало да допълнят схемата за инвестиционни помощи със схема за оперативни помощи, за които също в крайна сметка помощта трябва да бъде определена въз основа на изчисляване на нетната настояща стойност. Предоставената по този начин помощ *de facto* представлява схема за инвестиционно подпомагане, при която средствата се изплащат на вноски, вместо като еднократна сума, без да съществува съществена разлика във възможността за подпомагане, но при една не толкова прозрачна и, от административна гледна точка, по-усложнена система⁽⁴⁰⁾. При системата, за която е отправено уведомление, Епова участва единствено в инвестиционната фаза на проекта.

В отговора си от 15 юли 2006 г. норвежките власти се съгласяват с констатациите на Органа, изразени в решението за откриване на процедура за разследване, че методът на Епова като цяло води до инвестиционна помощ, която е по-ниска или равна на инвестиционните разходи на централите за възобновяема енергия. Въпреки това норвежките власти възразяват срещу въвеждането на таван за изхабяване на съоръженията. Това условие пренебрегва факта, че проектите имат право и на справедлива капиталова възвръщаемост, определена в Насоките на Органа за околната среда (раздел Г.3.3.1, точка 54), и прилагана в решението на Комисията относно Q7 проект за офшорна вятърна енергия⁽⁴¹⁾. Тъй като подходящият процент на възвръщаемост се определя въз основа на констатациите на независим експерт, норвежките власти възразяват, че не съществува опасност от свръхкомпенсиране, дължащо се на прекомерно завишаване на процентите на възвръщаемост.

⁽⁴⁰⁾ Вж. също раздел „Информация, предоставена от Норвегия“ от Решение 122/05/COL на Органа, стр. 12 и сл.

⁽⁴¹⁾ Държавни помощи № 707/2002 – *Нидерландия*, MEP Stimulating Renewable Energy.

По отношение на изискванията веднъж подпомогнат проект да не получава каквато и да било допълнителна помощ, вж. раздел Г.3.3.1, точка 54 от Насоките за околната среда, норвежките власти се съгласяват, че би трябвало да има ограничение на предоставяната помощ от Енергийния фонд. Норвежките власти заявяват, че такова ограничение може да се гарантира чрез два механизма. На първо място, когато Епова оценява даден проект, да се отчита целият известен приход (паричен поток), независимо от например наличието на друг вид помощ от държавен орган, определена като държавна помощ. Тези елементи се отчитат по целесъобразност от гледна точка на приходите или разходите и впоследствие намалят необходимостта от допълнителна помощ от Епова. На второ място, по отношение на възможното въвеждане на система на зелен сертификат, норвежките власти се позовават на клауза в договора, който следва да се сключи с получателя на помощта, в която се уговаря, че получателят трябва да върне, заедно с лихвите, всяка помощ, получена от Енергийния фонд, ако навлезе на сертифициран пазар.

Норвежките власти предложиха – по време на официалната процедура за разследване по схемата – изменение по отношение на проекти, които дори и след подпомагането, получено от Енергийния фонд, биха имали отрицателна нетна настояща стойност. Това изменение се съдържа понастоящем в раздел I.9.1 точка 9 от настоящото решение и предвижда, че проектите, генериращи отрицателна EBIDTA, при нормални оперативни условия към момента на извършване на инвестицията, не могат да получават каквато и да била помощ.

II. ОЦЕНКА

1. Държавни помощи по смисъла на член 61, параграф 1 от Споразумението за ЕИП

Член 61, параграф 1 от Споразумението за ЕИП гласи следното:

„Освен изключенията, предвидени в настоящото споразумение, за несъвместими с функционирането му се считат помощите, отпуснати от държавите-членки на ЕО, от страните от ЕАСТ или отпуснати чрез държавни ресурси, под каквато и да е форма, доколкото те засягат търговията между договарящите се страни, които нарушават или заплашват да нарушат конкуренцията, като подпомагат някои предприятия или производства.“

1.1. Наличие на държавни ресурси

Съгласно член 61 от Споразумението за ЕИП мерките следва да бъдат отпуснати от държавата или чрез държавни ресурси. В настоящия случай подпомагането за различни инвестиционни проекти се извършва посредством безвъзмездни средства, финансирани от държавния бюджет и чрез такса върху тарифите за разпределение. Финансирането чрез преки кредити от бюджета отговаря на критерия за „държавни ресурси“.

По отношение на приходите от такса върху тарифата за разпределение Органът отбелязва, че съгласно установената съдебна практика и практиката на Европейската комисия за държавни ресурси се говори, когато се прехвърлят парични суми от даден фонд и когато фондът е учреден от държавата и се финансира от наложи и управлявани от държавата вноски⁽⁴²⁾. В това отношение е необходимо да бъде установено дали държавата е упражнявала контрол над въпросните парични суми⁽⁴³⁾. За да бъдат определени като държавни ресурси, е достатъчно активите да се намират под постоянния контрол на публични органи⁽⁴⁴⁾.

Енергийният фонд е създаден от норвежката държава. Фондът се управлява от публичен орган, Енова, собственост на норвежката държава чрез министерството на петрола и енергетиката. Фондът е създаден в изпълнение на цел, заложен в съответната политика на норвежката държава и за да спомогне за изпълнението на енергийните цели на норвежката държава във връзка с Протокола от Киото. За тази цел с нормативен акт норвежката държава е наложила задължителна такса, от която се финансира фондът (вж. I.3 от настоящото решение). Размерът на таксата също се определя от държавата. Приходите от таксата отиват направо за Енергийния фонд, който ги разпределя между избрани проекти. Следователно, Органът счита, че норвежката държава упражнява постоянен контрол над таксата и че това я определя като държавен ресурс по смисъла на член 61, параграф 1 от Споразумението за ЕИП.

1.2. Подпомагане на някои предприятия или производства

За да бъде определена като помощ по смисъла на член 61, параграф 1 от Споразумението за ЕИП, мярката трябва, освен това, на първо място да предоставя на получателя предимства, които го освобождават от тежестите, които обикновено биха били поети от неговия бюджет. На второ място, мярката за предоставяне на помощ трябва да е избирателна, доколкото облагодетелства „определени предприятия или производства.“ В следващото изложение ще бъде направено разграничение между схемите за инвестиционна помощ, включително енергийни одити, и образователните мерки/мерките за обучение.

1.2.1. Общи бележки: оценка на схемата на Енергийния фонд като цяло, а не на отделните безвъзмездни средства, предоставени по схемата

В настоящия случай описаните по-долу мерки за подпомагане, в определени ситуации е възможно да са били предоставени на

физически лица, а не на предприятия (напр. за някои от мерките за обучение и образование) или да се отнасят до образователна, а не толкова до стопанска дейност. Въпреки това по отношение на нито една от различните мерки за подпомагане не е съществувало изрично записано ограничение (в закон или административни насоки), отнасящо се до физически лица или видове дейности⁽⁴⁵⁾. Подпомагането е можело да се предоставя напр. на частни образователни организации, които биха могли да развиват и стопанска дейност или да бъдат насочвани към определени промишлени отрасли (напр. строителна дейност).

Настоящото уведомление и преценка разглеждат Енергийния фонд като цяло, а не отделните безвъзмездни средства, отпуснати от него. Следователно, не е необходимо Органът да прави преценка – във връзка с оценката на цялостната схема на Енергийния фонд⁽⁴⁶⁾ – напр. дали подпомагането в конкретни случаи, предоставено на организации с нестопанска цел и образователни организации, се е отнасяло до (стопанската) дейност на дадено предприятие. Доколкото схемата на Енергийния фонд не е била ограничена по никакъв начин в това отношение, Органът констатира, следователно, че – с изключение на посочения по-долу случай – подпомагането по схемата е било предоставяно на предприятията.

Предоставеното подпомагане на общественния сектор за осъществяване на мерки за енергийна ефективност, като част от обществените функции на съответното юридическо лице, не съставлява държавна помощ. Това по-специално се отнася до програмата за мерки за енергийна ефективност за общините. Това подпомагане не съдържа държавни помощи по смисъла на член 61, параграф 1 от Споразумението за ЕИП, доколкото е ограничено само по отношение на обществените функции на подпомаганя получател, както беше потвърдено от норвежките власти.

1.2.2. Инвестиционно подпомагане (производство на възобновяема енергия, мерки за спестяване на енергия, нови енергийни технологии и енергийни одити)

Безвъзмездните средства за горепосочените инвестиции предоставят на получателите предимство по смисъла на член 61, параграф 1 от Споразумението за ЕИП, като им дават възможност както да инвестират в производство на възобновяема енергия, така и да инвестират в мерки за намаляване на потреблението си на енергия или дават възможност на предприятието (в случай на одити посредством увеличени способности и енергиен анализ) да използват по-ефективно енергията, като по този начин допълнително намалява обичайните си експлоатационни разходи.

⁽⁴²⁾ Дело № 173/73 *Италия срещу Комисията* Сборник *startsqbracket* (1974 г.) *endbracket* 709, Дело 78/76 *Steinike* срещу *Германия* Сборник *startsqbracket* (1977 г.) *endbracket* 595, Решение № 707/2002 на Комисията – *Нидерландия*, вж. по-горе бел. под линия 42; № 490/2000 – *Италия*, Невъзстановимите разходи в сектора на електричеството.

⁽⁴³⁾ Генерален адвокат *Jacobs* по Дело C-379/98 *Preussen Elektra* срещу *Schleswig AG* Сборник *startsqbracket* (2001 г.) *endbracket* I-2099 параграф 165.

⁽⁴⁴⁾ Вж. Дело T-67/94 *Ladbroke Racing Ltd* срещу *Комисията на Европейските общности* Сборник *startsqbracket* (1998 г.) *endbracket* II-1, параграф 105 и сл. В това отношение не съществува съмнение, че мерките могат да бъдат приписани на държавата, която е въвела налога. Това е различно положение в сравнение със системата, предмет на разглеждане по Дело C-345/02 *Pearle BV, Hans Pijls Optiek Franchise BV and Rinck Opticiens BV v Hoofdbedrijfschap Ambachten ECR* *startsqbracket* (2004 г.) *endbracket* I-7139, която се отнася до такса, въведена от съвет от професионалисти.

⁽⁴⁵⁾ Въпреки това Органът би желал да изтъкне, че за целите на установяването на това дали подпомагането е било предоставяно на дадено „предприятие“ не се държи сметка за правното положение на съответното образование или неговата организационна форма, а се разглежда качеството на предприятието според дейността, която се подпомага, Дело C-41/90 *Höfner u Elser* срещу *Macotron* Сборник *startsqbracket* (1991 г.) *endbracket*, I-979; напр. организациите с нестопанска цел също извършват стопанска дейност и се конкурират с други, вж. напр. Дело 78/76 *Steinike & Weinlig*, вж. бел. под линия 43, и Дело C-67/96 *Albany, International BV* срещу *Stichting Bedrijfspensionfonds Textielindustrie*, Сборник *startsqbracket* (1999 г.) *endbracket* I-5751.

⁽⁴⁶⁾ Ако схемата съставлява помощ, обстоятелство, което ще бъде установено по-долу, Енергийният фонд ще съставлява схема за помощ. Вж. определенията на схема за помощ в член 1, буква г) от част II на Протокол 3 към Споразумението за надзорен орган и Съд.

Подпомагането също е изборително. По отношение на инвестиционното подпомагане за производство на възобновяема енергия подпомагането се отнася до определена категория енергийни производители.

Подбор съществува и по отношение на другите мерки, доколкото безвъзмездните средства се разпределят само на някои предприятия, избрани от Епова след сравняване на проектите по време на процедурата на събиране на заявления и след вземане на решение относно най-ефективния проект сред подадените заявления, който следва да бъде подпомогнат. Както е установено от съдебната практика⁽⁴⁷⁾, при ситуация, в която даден фонд се ползва „с определена степен на свобода, която му позволява да пригоди своята финансова помощ, като вземе предвид редица съображения, по-специално като избор на бенефициери, размер на финансовата помощ и условия, при които последната се предоставя, (...) е възможно системата да постави определени предприятия в по-благоприятно положение от други“⁽⁴⁸⁾. За всеки проект, който отговаря на критериите за подаване на заявление, не може да съществува сигурност, че ще му бъде отпуснато подпомагане, доколкото това зависи от останалите проекти, с които се конкурира в процеса на събиране на заявления и размера на паричните суми, които Епова желае да разпредели на конкретен етап от оценката на проектите. Тъй като Епова има свобода да избира с каква честота и какви видове покани за представяне на проекти да организира, система предоставя на Епова достатъчно поле за преценка, така че мерките за подпомагане да бъдат изборителни⁽⁴⁹⁾.

В допълнение към това, във връзка с енергийните одити съществува допълнителен елемент на подбор, доколкото програмата (програмен текст за 2003 г., вж. по-горе раздел I. 5.6 от настоящото решение) е била с целева насоченост към собственици на частни и публични сгради с обща площ от над 5 000 кв.м. и към промишлени предприятия.

1.2.3. Информационни и образователни програми в областта на енергийната ефективност

Органът счита, че не е налице подбор по отношение на **информационната телефонна линия** на Епова, на която може да бъде предоставен съвет относно енергийната ефективност на всяко лице, търсещо съвет във връзка с енергийната ефективност, без Епова да има възможност да упражнява свободна преценка в това отношение.

Не е налице държавна помощ и по отношение на **посещенията на място**, що се отнася до домакинствата, тъй като подпома-

⁽⁴⁷⁾ Дело C-241/94 *Комисията срещу Франция* Сборник startsqbracket (1996 г.) endbracket I-4551, параграф 23.

⁽⁴⁸⁾ Вж. също генерален адвокат Jacobs по Дело C-256/97 *DM Transport S.A* Сборник startsqbracket (1999 г.) endbracket I-3913 параграфи 39 и 40.

⁽⁴⁹⁾ Това се подкрепя и от собствената оценка на Епова за нейните функции, представена на интернет страницата на органа, където се казва „Епова SF се ползва със значителна свобода по отношение на избора и състава на стратегическия си фокус и мерки на съответната политика“.

гането в тези ситуации не се предоставя на предприятия по смисъла на член 61, параграф 1 от Споразумението за ЕИП. Освен това дори и по отношение на ефективното използване на енергията в административни сгради Органът не счита, че е налице държавна помощ по смисъла на член 61, параграф 1 от Споразумението за ЕИП, доколкото мярката е била достъпна за всички заинтересувани от нея лица, като на Епова и централите му за ефективност не е била предоставена никаква свобода на преценка. С други думи, мярката не отговаря на условието за подбор.

Налице е предимство в подбора във връзка с програмата за подпомагане за разработване на **учебен материал и образователни курсове**, доколкото се намаляват разходите на съставителя за разработването на такъв материал или програма, в сравнение с други, които не получават подобно подпомагане. Органът изразява несъгласие с норвежките власти, че прилага твърде строг тест за подбор по отношение на програмите за обучение/образование. Подпомагането на първо място е насочено към определени целеви сектори, напр. програмата за 2003 г. между другото е насочена към частни доставчици на образователни услуги или програмата за 2004 г. е насочена към строителната дейност. В програмния тест се подчертава, че ofertите за обучение трябва да отговарят на нуждите на стопанската дейност, отчасти тъй като частните промишлени предприятия участват във финансирането на програмата. Това обстоятелство дава възможност за разработване на отраслово ориентирани решения. На второ място, съответните програми все още предоставят на Епова широко поле на свободна преценка. Самите норвежки власти подчертават, че конкуренцията между проекти е от съществено значение. Вследствие на това някои проекти могат да не получат подпомагане, дори да отговарят на определени обективни критерии, доколкото те могат да загубят, ако други проекти в съответния кръг получат по-висока оценка. В същото време не съществува гаранция, че един отхвърлен проект ще бъде подпомогнат при следващия кръг. По-нататък програмните текстове за 2003 и 2004 г. съдържат приоритетни списъци, които са допълнително доказателство, че определени проекти, по-специално тези, които не са сред проектите с приоритетно значение, ще имат по-малки шансове да получат подпомагане. Следователно, Органът счита подпомагането за изборително.

1.3. Нарушаване на конкуренцията и засягане на търговията между договарящите страни

За да бъдат помощ по смисъла на член 61, параграф 1 от Споразумението за ЕИП, мерките трябва да нарушават или застрашават да нарушат конкуренцията и да засягат търговията между договарящите страни.

В настоящия случай мерките стесняват обхвата на конкурентната ситуация на подпомаганите предприятия на пазара на енергия и електричество в Европейското икономическо пространство, където те действително или потенциално се конкурират с други производители на енергия⁽⁵⁰⁾.

⁽⁵⁰⁾ Напр. по отношение на производители на електричество, които разчитат на традиционни източници или – понастоящем – по отношение на производителите на водоелектрическа енергия или други производители на възобновяема енергия, които не се подпомагат от Епова; или предприятия, които не се подпомагат за прилагане на мерки за енергийна ефективност.

Немалък брой проекти, подпомагани в миналото (вж. раздел I.6 от настоящото решение), е възможно да не попадат в приложното поле на акта, цитиран в точка 1, буква ц) от Приложение XV към Споразумението за ЕИП (Регламент (ЕО) № 69/2001 на Комисията от 12 януари 2001 г. относно прилагането на членове 87 и 88 от Договора за ЕО относно помощта „*de minimis*“), тъй като отпуснатите безвъзмездни средства са били под прага *de minimis*. Въпреки това не всички подпомагани проекти са с характеристиките на помощта *de minimis*. По схемата няма условие да е налице подобно обстоятелство.

Доколкото пазарът на електричество е силно либерализиран и съществува търговски поток на енергийни продукти и електричество между държавите от ЕИП (напр. Норвегия внася известен процент от електричеството си), описаното (потенциално) нарушаване на конкуренцията е налице по отношение на други предприятия от ЕИП. Това се доказва и от факта, че се търгуват различни видове електричество на фондовата борса Nordpool, обща рамка между скандинавските страни. Системата на Енергийния фонд, следователно, нарушава или застрашава с нарушаване правилата на конкуренцията и засяга търговията между договарящите държави.

2. Нововъзникнала помощ

Както е показано по-горе в раздел II.1 от настоящото решение, предоставената от Енергийния фонд система включва помощ по смисъла на член 61, параграф 1 от Споразумението за ЕИП. Необходимо е да се определи дали тази помощ представлява и нововъзникнала помощ, която е следвало да бъде съобщена в достатъчен срок, за да се даде възможност на Органа да направи оценка, вж. член 2 от част II от Протокол 3 към Споразумението за Надзорен орган и Съд. Нововъзникналата помощ се определя като всяка помощ (...), „*която не е съществуваща помощ, включително промени в съществуваща помощ*“, вж. член 1, буква в) от част II на Протокол 3 към Споразумението за Надзорен орган и Съд.

Норвежкото правителство заявява, че програмите, слети в механизма на Енергийния фонд, са съществували преди присъединяването на Норвегия към Европейското икономическо пространство. Следователно, схемите изначално са представлявали съществуваща помощ по смисъла на член 1, буква б), подточка ii) от част II на Протокол 3 към Споразумението за Надзорен орган и Съд.

С уведомлението норвежките власти информират Органа за промени в съществуващи схеми за помощи. Тези промени основно се изразяват в:

- i) сливането на съществуващи схеми в новосъздадения Енергийния фонд през 2002 г.,

- ii) ново управление на подпомагането със създаването на новия административен орган Енова, който заменя отговарящата преди това Норвежка дирекция за водните ресурси и енергетиката,

- iii) разработване на нови енергийни цели от парламента, което означава, че мерките по схемите понастоящем следва да постигнат целите за измерима енергийна ефективност и производство,

- iv) и накрая, нов механизъм за финансиране (такса върху тарифите за разпределение).

Тези промени са били съпроводени с нов набор от правни разпоредби относно Енова, които имат отражение върху предоставяното подпомагане, доколкото мерките вече следва да постигнат новите цели на политиката, договорени през 2002 г. между норвежката държава и Енова.

Тези промени не са били от чисто технически или административен характер *startsqbracket* (вж. член 4, параграф 1 от решение на Органа от 14 юли 2004 г. ⁽⁵¹⁾) *endbracket*, а съществено са изменили съществуващата преди това система и нейната правна уредба. На първо място, в съответствие с Решението на Съда по делото *Namur Les Assurances* ⁽⁵²⁾, съществуването на нововъзникнала помощ следва да се определи чрез позоваване на разпоредбите, уреждащи тази помощ. В това отношение следва да се отбележи, че с учредяването на Енергийния фонд и Енова е бил приет цял нов набор от нормативни разпоредби, уреждащи предоставяното от Енергийния фонд подпомагане и неговото финансиране. На първо място, е било прието решение на парламента от 5 април 2001 г., с което се изменя Законът за енергетиката от 29 юни 1990 г. С решението се дава разрешение на правителството да задължи лицето, упражняващо дейност по електроразпределение (по силата на лиценз, „*omsetningskonsesjoner*“), да добави такса към тарифата за разпределение на електричество, заплащана от крайния потребител. Таксата е принос към финансирането на Енергийния фонд. В новоприетия от правителството правилник от 10 декември 2001 г. се определят подробно начините за събиране на таксата и прехвърлянето ѝ към Енергийния фонд. В предложенията си, довели до приемане на решението на парламента, правителството определя нови и конкретни енергийни цели (вж. раздел I.4 от настоящото решение), чието изпълнение следва да се постигне в определен срок чрез създаването на Енергийен фонд и Енова. Тези цели и тяхното постигане се конкретизират допълнително в Споразумението между министерството и Енова. Съгласно новия Правилник за Енергийния фонд фондът е към министерството на петрола и енергетиката, а управлението му е възложено на Енова. Това обстоятелство е доказателство, че в периода 2000/2001 г. правните разпоредби, уреждащи подпомагането на мерките за енергийна ефективност, са били съществено променени и допълнени.

⁽⁵¹⁾ Решение 195/247/COL.

⁽⁵²⁾ Дело C-44/93 *Namur-Les Assurances du Crédit* срещу *Office National du Ducroire* и *белгийската държава* Сборник *startsqbracket* (1994 г.) *endbracket* I-3829.

Тези законодателни и административни промени са били извършени с намерение съществено да се промени действащият режим на подпомагането и да се създаде напълно нов начин за финансиране на мерките за спестяване на енергия и производство на възобновяема енергия⁽⁵³⁾. Сливването на двете схеми е било повече от обикновена техническа формалност, доколкото съчетаването им под едно управление е било извършено с цел осигуряване на по-целенасочено държавно подпомагане и постигане на по-осезаеми резултати от гледна точка на политиката за устойчива енергетика. Решенията за подпомагане за проекти занапред ще трябва да отчитат дали проектите могат да допринесат за новите цели, определени от Парламента през 2000/2001 г., което внася съществена промяна в предишните механизми за подпомагане.

Напълно нова административна структура заменя компетентната преди това Норвежка дирекция за водни и енергийни ресурси (NVE) с новосъздадения административен орган Enova. Enova е правно задължен чрез споразумение с министерството да управлява Енергийния фонд с оглед постигане на определените от Парламента нови енергийни цели и да ръководи фонда в съответствие с новоприетото законодателство. По-нататък Enova има задача чрез управлението на средствата да насърчава конкуренцията на пазара. Това показва, че Enova не просто продължава дейността на NVE, а са му възложени нови задачи и задължения, което е съществена промяна спрямо предишните схеми.

Накрая, от значение е създаването на новия механизъм за финансиране. Вместо с бюджетни кредити мерките за подпомагане (прогресивно) се финансират със средства от таксата върху тарифите за електроразпределение, използвани за финансиране на Енергийния фонд. Независимо от това, че Норвегия е изтъкнала, че в този си вид таксата е била въведена преди влизане в сила на Споразумението за ЕИП, това не променя констатацията на Органа, че въвеждането на новия механизъм за финансиране е довело до съществена промяна. Преди 2002 г. таксата е била управлявана от мрежовите компании и е била използвана основно за финансиране на информационните им дейности в областта на енергийната ефективност. Понастоящем таксата е установена и контролирана от норвежката държава с целево предназначение за финансиране на Енергийния фонд. Фондът може да предоставя финансиране на най-различни видове мерки за подпомагане, които не са ограничени до информационни дейности⁽⁵⁴⁾. В контекста на гореизложеното Органът заключава, че промените в системата за финансиране са от съществен характер.

Описаните промени изменят същността на схемата за помощи, а не са самостоятелна част от съществуващите схеми⁽⁵⁵⁾. Новият административен механизъм за финансиране, както и задължението на Enova за постигане на новонабелязаните цели, се

отнасят до самата структура на програмата за подпомагане и се прилагат към всички мерки, подпомагани от Енергийния фонд. Промените са били предприети с оглед по-добро използване на публични средства и постигане на по-устойчиви резултати за енергийна ефективност, като това налага въвеждане на нови структури и нови цели. Тези нови структури и цели определят всяко решение за подпомагане и могат да се счита за самостоятелни по отношение на преди това съществуващи мерки за подпомагане.

Вследствие на това промените съгласно уведомлението следва да се квалифицират като нововъзникнала помощ по смисъла на член 1, буква в) от част II на Протокол 3 към Споразумението за Надзорен орган и Съд.

Енергийният фонд е започнал да действа на 1 януари 2002 г., т.е. преди юни 2003 г., когато до Органа е отправено уведомление за схемата. Следователно, уведомлението относно системата на Енергийния фонд е направено със закъснение и с това е нарушено задължението за запазване на статуквото по член 1, параграф 3 от част I на протокол 3 към Споразумението за Надзорен орган и Съд. По тази причина помощта следва да се квалифицира като „незаконосъобразна помощ“ по смисъла на член 1, буква е) от част II на Протокол 3 към Споразумението за Надзорен орган и Съд. Всяка незаконосъобразна помощ, която не е обявена за съвместима с член 61, параграф 3, буква в) от Споразумението за ЕИП, подлежи на възстановяване.

3. Съвместимост на помощта

Според позицията на Органа мерките за помощи не отговарят на което и да е от изключенията по член 61, параграф 2 или параграф 3, букви а), б) и г) от Споразумението за ЕИП. Следователно, необходимо е да бъде направена оценка дали помощта може да бъде обоснована по член 61, параграф 3, буква в) от Споразумението за ЕИП. Съгласно тази разпоредба една помощ може да бъде обявена а съвместима, ако „улеснява развитието на някои икономически дейности или на някои икономически области, при положение че те не влошават условията на търговския обмен до степен, която противоречи на общия интерес“.

Органът ще направи оценка на Енергийния фонд в съответствие с член 61, параграф 3, буква в) от Споразумението за ЕИП във връзка с Насоките на Органа за околната среда. Съгласно тези насоки държавите-членки на ЕАСТ имат задължение да приведат своите схеми за екологични помощи в съответствие с цитираните Насоки за околната среда до 1 януари 2002 г.

⁽⁵³⁾ Вж. в този смисъл тълкуването на генералния адвокат Fennelly по Дело C-15/98 и C-105/99 на Република Италия срещу Колицията на Европейските общности Сборник startsqbracket (2000 г.) endbracket II-8855, параграф 61 и сл., според което законодателните промени трябва да променят съществено системата, т.е. да представляват нещо повече от формална промяна.

⁽⁵⁴⁾ В съответните предложения на правителството самите норвежки власти са обозначили механизма за финансиране като „нов“.

⁽⁵⁵⁾ Дела T-195/01 и T-207/01 Правителството на Гибралтар и Кралство Испания срещу Европейската колия Сборник startsqbracket (2001 г.) endbracket II-3915, параграф 111.

В своята оценка Органът ще направи разграничение между системата на Енергийния фонд съгласно отправеното уведомление до Органа и действащата до 1 януари 2002 г. схема (вж. раздел II 3.1. от настоящото решение) и бъдещите промени, планирани от норвежките власти, които възнамеряват да направят подпомагането съвместимо с разпоредбите на ЕИП относно държавните помощи (вж. раздел II 3.2. от настоящото решение).

3.1. Оценка на Енергийния фонд съгласно отправеното уведомление до Органа

3.1.1. Инвестиционно подпомагане (производство на възобновяема енергия, мерки за спестяване на енергия, нови енергийни технологии, енергийни одити)

В решението от 18 май 2005 г. за откриване на официална процедура за разследване Органът е изразил съмнения относно това дали инвестиционното подпомагане, предоставяно от Енергийния фонд, може да бъде обявено за съвместимо в съответствие с Насоките за околната среда.

В коментарите си от 15 юли 2005 г. към решението за откриване на процедура за разследване норвежките власти са възразили, че разрешението за системата следва пряко от разпоредбите на член 61, параграф 3, буква в) от Споразумението за ЕИП. Органът не споделя тази позиция, поне доколкото въпросното подпомагане е уредено в Насоките за околната среда. Съгласно становището на Органа Решението на Европейската комисия относно Програмата за действие на Обединеното кралство във връзка с ресурсите и отпадъците (WRAP) ⁽⁵⁶⁾ е неприложимо в този случай. Разликата между двата случая е, че във връзка с рециклирането на отпадъци в насоките не се съдържат разпоредби относно инвестиционните помощи, докато инвестиционното подпомагане за възобновяема енергия е уредено в Насоките за околната среда. Приетите от Органа насоки за задължителни за него ⁽⁵⁷⁾. Следователно, Органът смята, че не може да пренебрегне главата относно помощите, съдържаща се в насоките (раздел D.1.3, по-специално точка 27 и раздел D.1.7, точка 32 или главата относно оперативната помощ (раздел D.3.3.1 54), в който е уредено положението на възобновяемите енергийни източници) и интензитетът на помощта, съдържащи се в тях.

1. Инвестиционно подпомагане за производство на възобновяема енергия

Инвестициите в производство на възобновяема енергия могат да се подпомагат до предел на интензитета на помощта от 40 %, или при необходимост, в размер на 100 % от допустимите разходи, вж. раздел D.1.3, точка 27 от Насоките за околната среда. В раздел D.1.6, точка 31 се пояснява какво представлява приемливата инвестиция, по-конкретно инвестицията в земя, сгради, заводи и оборудване и, при определени условия, в нематериални активи. Раздел D.1.7, точка 32 определя, че допустимите разходи се получават от разликата между инвестиционните разходи за централи за производство на възобновяема енергия и инвестиционните разходи за конвенционални електрически централи (по-нататък наричан „метод на допълнителните разходи“).

⁽⁵⁶⁾ Вж. по-горе бел. под линия 40.

⁽⁵⁷⁾ Дело C-351/98 Кралство Испания срещу Европейската комисия Сборник startsqbracket (2002 г.) endbracket I-8031, параграф 76.

В решението си за откриване на официална процедура за разследване ⁽⁵⁸⁾ Органът отбелязва, че подпомагането за възобновяеми енергийни източници не се основава на метода на допълнителните разходи, определен в раздел D.1.7, точка (32) от насоките. Органът констатира също, че без по-късно предложените от норвежките власти изменения не били имало гаранции, че подпомагането ще остане ограничено до пределния праг от 40 %. Освен това не са съществували гаранции, че подпомагането ще остане ограничено до по-високия праг от 100 % от допълнителните разходи, както и че схемата няма да доведе до свръхкомпенсиране. Не са били налице гаранции, например, че единствено допустимите инвестиционни разходи ще бъдат подпомагани и че на предприятията няма да се предоставя по-голяма помощ, отколкото е необходимо за лансиране на проекта. Вследствие на това Органът формира предварителна позиция, че Енергийният фонд, съгласно отправеното уведомление, не би могъл да бъде обоснован в съответствие с главата относно инвестиционната помощ (раздел D.1.3. от Насоките за околната среда) и съставлява несъвместима държавна помощ.

Коментарите на норвежките власти не успяха да отстранят тези съмнения. Що се отнася до подпомагането на разходи, които може да не са били допустими, норвежките власти заявяват, че от 1 януари 2005 г. Epova е приемала за подпомагане единствено разходи, изброени в Решението на Комисията относно Финландия № 75/2002, докато в миналото са били подпомагани и други разходи (напр. финансови разходи), независимо че те може да са представлявали само малка част от общите разходи. Тъй като Енергийният фонд, съгласно отправеното уведомление, не е съдържал ясни правила относно това кои разходи са допустими, опасността да бъдат включени недопустими разходи, в действителност се е реализирала. По подобен начин аргументът на норвежките власти, че елементът на конкуренция в схемата за подпомагане *ограничава* възможностите за свръхкомпенсиране, не може да промени констатацията на Органа, че схемата не е била обвързана с каквито и да било действащи законови ограничения, които биха гарантирали, че подпомагането остава в рамките на определения праг съгласно главата относно инвестиционните помощи от насоките. Без каквито и да било правила в този смисъл, избягването на свръхкомпенсирането би било въпрос на случайност.

Органът потвърждава позицията си, изразена в решението за откриване на официална процедура за разследване, че не са изпълнени и условията по раздел D.3.3.1, точка 54 по отношение на системата, съгласно отправеното уведомление. Органът не е установил, че са съществували определени параметри, гарантиращи, че прагът по D.3.3.1, точка 54 няма да бъде превишен. Не е съществувала и гаранция, че единствено инвестиционните разходи ще бъдат включени в изчислението (раздел D.3.3.1, точка 54 се ограничава до изхбяването на съоръженията), нито е била налице достатъчна сигурност относно начина на определяне на дисконтовия процент и относно това, че помощта няма да надвиши размера, необходим за достигане на нулева нетна настояща стойност.

В заключение системата на Енергийния фонд, съгласно отправеното уведомление, не отговаря на стандартите за съвместимост на Насоките за околната среда.

⁽⁵⁸⁾ Раздел II 3.1.1. от Решението на Органа 122/05/COL.

2. Подпомагане за спестяване на енергия

Инвестициите в спестяване на енергия (понятието за спестяване на енергия е определено в раздел Б, точка 7 от Насоките за околната среда), могат да се подпомагат до интензитет на помощта от 40 % от допустимите разходи в съответствие с раздел Д.1.3, точка 25 от Насоките за околната среда. Раздел Д.1.6, точка 31 от Насоките за околната среда определя въпросната инвестиция, земя, сгради заводи и оборудване и при определени условия, в нематериални активи. Раздел Д.1.7, точка 32 от Насоките за околната среда ограничава подпомагането до допустимите разходи, определени като допълнителни инвестиционни разходи, необходими за изпълнение на екологичните цели. Помощ не може да се предоставя за адаптиране към стандартите на Европейската общност⁽⁵⁹⁾, освен ако става въпрос за малки и средни предприятия.

В решението си за откриване на официална процедура за разследване Органът констатира, че подпомагането не се изчислява в съответствие с метода на допълнителните разходи, определен в раздел Д.1.7, точка 32 от Насоките за околната среда. По-специално, подпомагането не е ограничено до 40 % праг, посочен в раздел Д.1.3, точка 25 от Насоките за околната среда. Обратно на инвестиционното подпомагане за производство на възобновяема енергия, прагът от 40 % не може да се превишава по отношение на мерки за спестяване на енергия⁽⁶⁰⁾.

Норвежките власти заявяват, че на практика са следвали метода, посочен в насоките. Органът не оспорва, че отделните безвъзмездни средства, отпускани по схемата на Енергийния фонд, е възможно сами по себе си да са били съвместими с Насоките за околната среда. Обаче това не прави схемата Енергийния фонд като цяло съвместима с Насоките за околната среда, като тази схема не е съдържала прагове по отношение на интензитета на помощите, както и не е следвала метода на допълнителните разходи.

Вследствие на това, тъй като не са съществували действащи механизми, които биха изключили възможността предоставяната по тази схема за подпомагане помощ да превиши 40 % праг на подпомагане, при което разходите биха били съпоставими с разходите за традиционното енергийно производство, схемата на Енергийния фонд, съгласно направеното уведомление, следва да се счита за несъвместима помощ.

3. Нови енергийни технологии

В решението си за откриване на официална процедура за разследване Органът констатира, че не разполага с достатъчна информация, за да направи оценка на това дали проектите в тази категория могат да бъдат проекти, отнасящи се до производството на възобновяема енергия⁽⁶¹⁾. По същия начин Органът

не може да е сигурен дали проектите са били за научни изследвания и развитие, които е трябвало да бъдат оценени съгласно глава 14 относно помощите за изследване и развитие от Насоките на Органа относно държавните помощи.

По време на официалната процедура за разследване норвежките власти са пояснили, че подпомагането в тази категория не се отнася до проекти във фазата на изследване и развитие, а главно до проекти за производство на възобновяема енергия и в по-малка степен мерки за спестяване на енергия. Представените от норвежките власти данни за обединените в тази позиция проекти показват, че до момента само тези категории са били подпомагани. Следователно, проектът за „подпомагане на нови енергийни технологии“, следва да се счита за подгрупа на инвестиционното подпомагане за мерки за спестяване на енергия или производство на възобновяема енергия.

Въпреки това по отношение на Енергийния фонд, съгласно отправеното уведомление, Органът констатира, че на първо място системата не определя ясно, че проектите за нови енергийни технологии са подгрупа на други категории на подпомагане и по тази причина следва да бъдат оценявани в съответствие със същите правила. При всяко положение, по отношение на останалите мерки на подпомагане, Органът констатира, че системата, съгласно отправеното уведомление, не е съдържала каквито и да било ограничения, гарантиращи, че съответните прагове за инвестиционно подпомагане за производство на възобновяема енергия и мерки за спестяване на енергия ще бъдат спазени, или че ще бъдат подпомогнати единствено допустимите инвестиционни разходи. Следователно, Органът достига до заключението, че подпомагането, съгласно отправеното уведомление, не отговаря на изискванията на Насоките за околната среда.

4. Енергийни одити

В решението си за откриване на официална процедура за разследване Органът констатира, че не разполага с достатъчна информация, за да направи оценка дали подпомагането по тази позиция би било съвместимо с Насоките за околната среда, по-специално съгласно раздел Д.2, точка 36 от Насоките за околната среда (подпомагане за малки и средни предприятия).

По отношение на тази категория на подпомагане, по време на официалната процедура по разследване, норвежките власти се позоваха на финландската схема, която допуска разходите за енергийни одити да се отчитат за целите на държавното подпомагане (т.е. не се ограничават до малки и средни предприятия). Норвежките власти подчертават, че по подобие на финландската система Норвежкия енергиен фонд дава възможност на юридическите лица да получават финансово подпомагане за извършване на енергийни одити и анализи, както и за да се спомогне за постигане на осъществима енергийна ефективност или за инвестиции в спестяване на енергия или поведенчески промени. Финландската схема е допускала помощ, покриваща 40 % от допустимите разходи. Норвежката схема е отпускала до 50 % от допустимите разходи.

⁽⁵⁹⁾ Препращането към стандартите на Общността в контекста на Споразумението за ЕИП е предвидено изрично в от Насоките за околната среда, вж. раздел А, точка 5 от тях.

⁽⁶⁰⁾ Раздел II 3.1.2. от Решението на Органа за откриване на официална процедура за разследване 122/05/COL.

⁽⁶¹⁾ Раздел II 3.1.3. от Решението на Органа за откриване на официална процедура за разследване 122/05/COL.

На първо място, Органът констатира, че схемата на Енергийния фонд, съгласно направеното уведомление, не е съдържала каквито и да било ограничения, гарантиращи, че подпомагането на тези мерки не превишава 40 % праг за мерки за спестяване на енергия, определен в раздел Д.1.3, точка 25 от Насоките за околната среда. По-специално подпомагане до 50 % от допустимите разходи е несъвместимо с Насоките за околната среда.

На второ място, Органът не намира, че подпомагането на енергийни одити във връзка с чисто поведенчески промени, без каквато и да било планирана инвестиция, може да се извършва на основание раздел Д.1.3 от Насоките за околната среда, които са насочени единствено към инвестиционно подпомагане. Разрешението на Комисията във връзка с финландската схема за подпомагане е било ограничено до такова инвестиционно подпомагане.⁽⁶²⁾ Съществува възможност допълнителното подпомагане за съвети и консултантски услуги да бъде сметнено за съвместимо с разпоредбите на раздел Д.2 36 от Насоките за околната среда във връзка с цитирания акт в точка 1, буква е) на приложение XV към Споразумението за ЕИП⁽⁶³⁾ (помощи за малки и средни предприятия). Обаче това обстоятелство не е решаващо за съвместимостта на схемата за помощи, доколкото Енергийният фонд, съгласно отправеното уведомление, не е съдържал каквито и да било ограничения в тази връзка. По тази причина схемата не може да бъде обявена за съвместима с Насоките за околната среда.

3.1.2. Учебен материал и образователни мерки

Органът отбелязва, че учебният материал и образователните програми, съгласно направеното уведомление, не са били ограничени до малките и средните предприятия, както е предвидено в цитирания акт в точка 1, буква е) на Приложение XV към Споразумението за ЕИП (помощи за малки и средни предприятия)⁽⁶⁴⁾. В същото време подпомагането не е било ограничено до подпомагане в приложното поле на цитирания акт в точка 1, буква г) на Приложение XV към Споразумението за ЕИП (помощ за обучение)⁽⁶⁵⁾. Следователно, няма необходимост Органът да прави оценка дали мерките за подпомагане могат да бъдат обосновани съгласно изключенията по категории. Този вид подпомагане също така не е уреден в Насоките за околната среда.

Норвежките власти възразяват, че помощите, отпуснати от Енергийния фонд, като цяло или отчасти, следва да бъдат оценявани в пряка връзка с член 61, параграф 3, буква в) от Споразумението за ЕИП.

С цел да се установи дали тази мярка може да бъде разрешена чрез пряко прилагане на член 61, параграф 3, буква в) от Спора-

зумението за ЕИП, Органът трябва да установи дали подпомагането е било необходимо и съразмерно спрямо изпълнението на целите му.

Целта на мерките за подпомагане е да се подобрят познанието и способностите във връзка с възможностите за спестяване на енергия и енергийна ефективност. Мерките за спестяване на енергия, макар и свързани с инвестиции, са изрично определени в Насоките за околната среда като открита за държавно подпомагане цел. Поначало, мерките за енергийна ефективност допринасят да постигане на целите от Киото за намаляване на газовите емисии, причиняващи парников ефект, като познанието и способностите играят важна роля във въвеждането и прилагането на мерките за енергийна ефективност. По отношение на необходимостта от достъпно подпомагане програмата е насочена към разработване на нов материал и курсове и от обхвата ѝ са били изключени поддържането и преразглеждането на съществуващи курсове, доколкото тези разходи е трябвало да се поемат от таксите за тези курсове. Подпомагането по програмата е предназначено да стимулира създаването на нов материал, от който има необходимост, както норвежките власти са възразили, че в Норвегия има недостиг на съвременен учебен материал и курсове за обучение.

Помощта може да се счита за пропорционална и ненарушаваща правилата на търговията по начин, противоречащ на общия интерес. В това отношение за целите на констатациите на Органа е от значение обстоятелството, че схемата е приключила действието си и е обхванала едва 33 проекта (един проект е бил на физически лица), като на всеки проект е била отпусната ограничена сума от помощта. За 12 от проектите, свързани с подпомагане на юридически лица, регистрирани като организации с нестопанска цел, подпомагането е било в размер между 50 000 и 918 000 норвежки крони, т.е. 6 900 и 126 970 EUR⁽⁶⁶⁾, като само два проекта са получили подпомагане от около 1 300 000 норвежки крони (180 555 EUR). По отношение на подпомагането за университети и колежи помощта е била в размер между 200 000 и 450 000 норвежки крони (27 662 и 62 240 EUR), като само един подпомогнат проект е получил 875 000 норвежки крони (121 023 EUR). Освен това в нито един от случаите Enova не е вземала предвид общите разходи по проекта, а е ограничавала приноса си до 50 % от тях. В допълнение, за подбора на бенефициери и за определяне на размера на помощта е била използвана открита конкурсна процедура за „помощи“. Конкурсната процедура е гарантирала също, че помощта ще бъде ограничена до необходимия размер и ще бъде съразмерна. Помощта е била обвързана и от проекта и следователно не е представлявала оперативна помощ за намаляване на обичайните експлоатационни разходи на оператора. Следователно, може да се направи извод, че помощта не нарушава правилата на конкуренцията по начин, противоречащ на общия интерес. Вследствие на това, помощта е била съвместима с член 61, параграф 3, буква в) от Споразумението за ЕИП.

3.1.3. Заключение относно система, съгласно уведомлението

Органът счита, че норвежките власти са приложили незаконосъобразно схемата на Енергийния фонд в нарушение на член 1, параграф 3 от част I на Протокол 3 към Споразумението за Надзорен орган и Съд.

⁽⁶²⁾ Държавни помощи № 75/2002 – Финландия, вж. бел. под линия 26 от настоящото решение.

⁽⁶³⁾ Вж. бел. под линия 29 от настоящото решение.

⁽⁶⁴⁾ Вж. бел. под линия 29 от настоящото решение.

⁽⁶⁵⁾ Вж. бел. под линия 30 от настоящото решение.

⁽⁶⁶⁾ Обменен курс, публикуван на Интернет страницата на Органа, определен на 7.23 за 2003 г.

Информационната телефонна линия и посещенията на място на Епова не представляват помощ по смисъла на член 61, параграф 3, буква в) от Споразумението за ЕИП.

Мерките за инвестиционно подпомагане (производство на възобновяема енергия, енергийни одити), съгласно отправеното уведомление, са несъвместими с член 61, параграф 3, буква в) от Споразумението за ЕИП във връзка с Насоките за околната среда.

Отпуснатата помощ за разработване на учебен материал и образователни курсове в периода от 1 януари 2002 г. до 31 декември 2003 г. е съвместима на основание прякото прилагане на член 61, параграф 3, буква в) от Споразумението за ЕИП.

3.2. Енергийният фонд и планираните от норвежките власти промени

3.2.1. Инвестиционно подпомагане

1. **Инвестиционно подпомагане за производство на възобновяема енергия**

Интензитет на помощта, определен в Насоките за околната среда

Като отправна точка за оценяване на норвежката схема за инвестиционна помощ, следва да се определи максималната стойност на помощта, която може да бъде отпусната по даден проект, определена в раздел Д.1.3, точка 27 от Насоките. Раздел Д.1.3, точка 27 от Насоките за околната среда определя прага за инвестиционна помощ, който трябва да бъде ограничен до 40 % от допълнителните инвестиционни разходи, необходими за изпълнение на целите за опазване на околната среда. При необходимост могат да се подпомагат 100 % от допустимите разходи.

В допълнение, раздел Д.3.3.1, точки 53 и 54 от Насоките за околната среда допуска предоставянето на оперативна помощ, за да се компенсират по-високите единични инвестиционни разходи. Точка 54 допуска отпускането на подпомагане, за да се компенсира разликата между производствените разходи за възобновяема енергия и пазарната цена на съответния вид енергия. Въпреки това помощта трябва да бъде ограничена в рамките на изхбяването на съоръженията. Ако държавата-членка на ЕАСТ успее да докаже, че помощта е необходима, като се има предвид слабата конкурентоспособност на някои възобновяеми енергийни източници, може да бъде включена и справедлива капиталова възвръщаемост.

Обикновено оперативната помощ се разбира като помощ, целяща да намали разходите на предприятията, които обикновено би трябвало да се поемат при ежедневното им управление или обикновените им дейности. Въпреки това, по отношение на възобновяемите енергийни източници, оперативните разходи обикновено са по-ниски отколкото за конвенционалните

технологии. Въпреки това с течение на времето се очаква производството на възобновяема енергия да генерира позитивен паричен поток, например да не се нуждае от никакви помощи, които да намалят оперативните им разходи.

Раздел Д.3.3.1 54 от Насоките за околната среда ограничава подпомагането за изхбяването на съоръженията (например инвестиция). В действителност се компенсират по-скоро по-високите единични инвестиционни разходи, отколкото обичайните експлоатационни разходи. Вследствие на това, отпуснатата по точка 54 помощ в действителност се предоставя за подпомагане на инвестициите на дадено предприятие. Ако помощта покрива справедлив процент на капиталова възвръщаемост в допълнение към обезценяването на капитала, всички капиталови разходи ще бъдат поети и помощта, изразена като настояща стойност, ще се равнява на размера на цялата инвестиция. Бъдещи обезценявания на капитала, увеличени с необходимия процент на справедлива капиталова възвръщаемост, от гледна точка на настоящата стойност, биха били дисконтирани със същия процент. Дисконтираните разходи биха представлявали таванът на помощта.

Насоките за околната среда допускат кумулиране на инвестиционна и оперативна помощ. При изчисляване на оперативната помощ, трябва да се отчита всяка инвестиционна помощ, предоставена на съответното дружество, вж. Д.3.3.1, точка 54 от Насоките за околната среда. Затова, всяка предоставена инвестиционна помощ, се приспада от приемливата сума за оперативна помощ. Това показва, че прагът в раздел Д.3.3.1, точка 54 от Насоките за околната среда служи като максимален праг за предоставяне на инвестиционна помощ по проекти за възобновяема енергия.

Помощ, отпускана по метода на ННС, прилаган от Епова

Както е посочено в раздел I 9.1, точки 4 и 7 от настоящото решение, чрез метода на ННС, използван от Епова, се изчислява сумата на помощта, така че проектите да достигнат нулева ННС, като за един разумен инвеститор това би бил моментът на лансиране на проекта, когато проектът се е реализирал на пазара. Не се предоставя помощ, надвишаваща сумата, необходима за достигане на нулева нетна настояща стойност. Следователно, елементите на помощта могат да бъдат изразени като:

(Дисконтирани парични потоци (ДПП)) – (Инвестиционни разходи) + (Помощ) = 0

Както е посочено по-горе, паричните потоци от операции по проекти за възобновяема енергия се използват за изплащане на разходите по първоначалната инвестиция. Проектите за възобновяема енергия обикновено имат по-високи единични инвестиционни разходи отколкото традиционните технологии. Следователно, генерираният нетен доход (посоченият по-горе ДПП компонент) в много случаи може да се окаже недостатъчно висок за изплащане на необходимата инвестиция. Следователно, тези проекти се допускат до предоставяне на този вид помощ, която да сведе ННС до нула.

Въпреки това Органът има едно опасение по повод използването на този метод за изчисляване на помощта. Причината за това е, че проектите, които не генерират положителен паричен поток, също могат да бъдат сметени за допустими за отпускане на помощ. Тези проекти ще генерират отрицателен ДПП, който ще доведе до компонент на помощта, надвишаващ инвестиционните разходи и следователно максимален интензитет на помощта.

Въпреки това докато ДПП компонентът остава положителен, предоставената на всеки проект помощ никога няма да надвиши инвестиционните разходи. В отговор на това опасение норвежките власти се съгласиха да променят схемата, посочена в раздел I.9.1, точка 9 от настоящото решение, така че проектите, които имат отрицателен ДПП, да не бъдат допускани до каквато и да било помощ от Енова. Това гарантира, че максималният таван не се надвишава, като помощта се ограничава до инвестиционните разходи.

Въпреки това по отношение на проекти, които генерират относително нисък ДПП, компонентът на помощта ще бъде относително голям и това може да доведе до висок интензитет на помощта. За да може да се обоснове този факт, трябва да се докаже, че предоставената помощ е „наложителна“ за осъществяването на проектите.

Не може да се очаква от кой рационален инвеститор да лансира проект с отрицателна ННС. По тази причина Органът счита, че изчисляването на ННС, извършено въз основа на най-добрата налична информация към момента на отпускане на помощта, ще послужи като достатъчно доказателство за наложителността на предоставяната помощ. При определяне на дисконтовите проценти за инвестицията, когато се прилага методът на ННС, следва да бъде надлежно отчетен свързаният с всеки проект индивидуален риск. След обсъждания с Органа Норвегия възложи независим анализ на First Securities⁽⁶⁷⁾ за определяне на дисконтовите проценти, които следва да се използват при оценяване на приложенията на проекта по схемата. В този доклад се посочва методът за достигане до точния дисконтов процент въз основа на най-добрите финансови методики.

Норвежките власти подчертават още, че Енова участва само в инвестиционната фаза на проектите. Проектите, получили инвестиционна помощ от Енова, няма да бъдат допускани до друга помощ, предоставяна съгласно Насоките за околната среда, след плащане на еднократната сума. Друг положителен елемент е това, че за помощта се „провежда конкурс“, тоест различни проекти се конкурират за подпомагане и само най-ефикасният проект, който предлага най-доброто съотношение помощ/енергийна ефективност, ще бъде подпомогнат. Този подход ще допринесе за подпомагане само на проекти, които са обещаващи и ще предоставя подпомагане само в необходимата степен.

Специални разпоредби за биомаса

Изключение от изложеното по-горе са проектите за биомаса. По отношение на тези проекти разпоредбите на раздел Д.3.3.1,

точка 55 от Насоките за околната среда допускат по-висок таван в сравнение с инвестиционните разходи. Причината за това е, че тези проекти обикновено изискват малки инвестиции, но имат високи експлоатационни разходи. По отношение на тези проекти Органът счита, че помощта може да се разпределя според изчисленията на ННС без ограничението на инвестиционните разходи.

Възможен интензитет на помощта

Обсъдените по-горе обстоятелства се отнасят до максималния интензитет на помощта. Въпреки това по отношение на повечето допустими за отпускане на помощ от Енова проекти, действителният интензитет на помощта е значително по-нисък. Това се дължи на факта, че проектите за възобновяема енергия обикновено имат ниски оперативни разходи, които водят до ДПП, по-високи от тези на конвенционалните технологии. Като се има предвид, че Енова отпуска помощ въз основа на вътрешна конкуренция на рентабилни проекти, може да се очаква помощните компоненти за по-голямата част от проектите да достигнат праг от 100 % от допълнителните инвестиционни разходи, определени в раздел Д.1.3, точка 27, като таванът, получен в резултат на прилагането на раздел Д.3.3.1, точка 54 рядко се достига. Това се потвърждава от оценката на проекти за производство на възобновяема енергия, подпомогани до този момент. В средно изражение интензитетът на помощта за подпомогани проекти за вятърна, топлинна и биоенергия е бил около 24 % от общите инвестиционни разходи, с максимален интензитет на помощта за проект за вятърна енергия в рамките на 68 % и за биоенергиен проект в рамките на 50 % от общите инвестиционни разходи.⁽⁶⁸⁾ Въпреки това, тъй като може да бъде доказано, че методът на ННС в никакъв случай не води до свръхкомпенсиране в съответствие с насоките, не е необходимо това да се доказва в детайли.

В заключение Органът счита, че вследствие на промените, внесени от норвежките власти, методът на ННС за разпределяне на помощите отговаря на праговете, определени в Насоките за околната среда, по-специално в раздел Д.3.3.1, точка 54.

Непредоставяне на допълнителна помощ

В своето решение да започне официална процедура за разследване Органът изрази опасения и относно факта дали финансираните от Енергийния фонд проекти ще получат допълнителна помощ от държавата, независимо дали тази помощ ще бъде определена като държавна помощ по смисъла на член 61, параграф 1 от Споразумението за ЕИП или не, вж. раздел Д.3.3.1, точка 54 от Насоките за околната среда. Органът изрази опасение относно факта, че подобна допълнителна помощ ще се превърне в ненужно финансиране, тъй като подпомагането за проектите, предоставено от Енова, ще е довело до нулева нетна настояща стойност, включително справедлив процент на капиталова възвръщаемост, и това би трябвало да е достатъчно, за да се лансира осъществяването на проекта.

⁽⁶⁷⁾ Писмо от First Securities до Енова с дата 16 декември 2004 г.

⁽⁶⁸⁾ Вж по-горе раздел I.6 от настоящото решение.

Норвежките власти подчертават, че Енова участва само в инвестиционната фаза на проектите и че проектите получават само минимална еднократна сума за лансиране на инвестицията, но нищо повече. По време на официалната процедура за разследване норвежките власти допълнително изясниха, че при изчисляване на паричния поток на проектите се отчита *всеки* доход. Това включва доход от други видове държавна намеса, дори да не са определени като държавна помощ. Ако държавното подпомагане се определя като държавна помощ, за това трябва да бъде отправено уведомление до Органа, за да се определят финансовите нужди на проекта.

По отношение на възможното въвеждане на норвежки зелен пазарен сертификат ⁽⁶⁹⁾, договърът с бенефициера на помощта изрично съдържа клауза за възстановяване на подпомагането, отпуснато от Енергийния фонд, за да се избегне подпомагане от два източника. Подпомагането на проекта се изплаща допълнително на вноски, които могат да бъдат коригирани, ако проектът има по-малки от очакваните разходи. След прекратяване на договора за помощ (тоест когато последната вноска бъде изплатена) Енова извършва окончателна оценка и е възможно да се направи корекция, дори ако Енова установи, че получателят на помощта е предоставил заблуждаваща информация или че проектът е получил друго държавно подпомагане. Въз основа на гореизложеното, Органът счита, че раздел Д.3.3.1, точка 54 от Насоките за околната среда е изпълнена.

Проекти с отрицателна нетна настояща стойност не се подпомагат

В решението за откриване на официална процедура за разследване, Органът изрази опасение от факта, че Енергийният фонд подпомага и проекти, които продължават да имат отрицателна настояща стойност, въпреки подпомагането, предоставено от Енергийния фонд. Понастоящем норвежките власти са заявили (вж. точка 9 от раздел I.9.1 от настоящото решение), че проектите, генериращи отрицателна ЕВТДА, при нормални оперативни условия към момента на извършване на инвестицията, не могат да получават никаква помощ. Опасенията на Органа в тази връзка бяха взети под внимание.

2. Мерки за спестяване на енергия

Норвежките власти предлагат промени в системата, съгласно направеното уведомление, (вж. раздел I.9.2 от настоящото решение) и възнамеряват да прилагат, по отношение на подпомагането на мерки за спестяване на енергия, „метода на извънредни разходи“, определен в раздел Д.1.3, точка 25, раздел Д.1.6, точка 30, 31, и раздел Д.1.7, точка 32 от Насоките за околната среда. Също така е бил спазен интензитетът на помощите от 40 % от допустимите разходи с

⁽⁶⁹⁾ Под зелен сертификат обикновено се разбира минималната цена, определена от държавата, която производителят на „зелена енергия“ получава от лицето, упражняващо дейност по разпределение. В зависимост от конкретния случай тези зелени сертификати могат да не представляват държавна помощ по смисъла на член 61, параграф 1 от Споразумението за ЕИП. През февруари 2006 г. норвежките власти се отказаха от съвместен пазар за зелен сертификат с Швеция.

възможност за допълване с най-много 10 % за малките и средни предприятия.

Органът отбелязва, че този метод съответства на Насоките за околната среда и следователно е съвместим с действието на Споразумението за ЕИП.

3. Нови енергийни технологии

Норвежките власти потвърждават, че подпомагането по тази категория е само подгрупа в рамките на инвестиционното подпомагане за производство на възобновяема енергия и съответно мерки за спестяване на енергия.

Доколкото следва да бъдат прилагани съответните критерии за изчисляване, използвани за инвестиционното подпомагане за производство на възобновяема енергия (раздел I.9.1) и мерките за спестяване на енергия (вж. I.9.2 от настоящото решение) за тази категория на подпомагане, подпомагането по тази категория следва да бъде оценявано по същите критерии. Следователно, то ще бъде съвместимо с Насоките за околната среда.

4. Енергийни одити

Органът намира, че разходите за енергийни одити и енергийни анализи могат да бъдат поети съгласно раздел D.1.3, точка 25 във връзка с раздел D.1.6, точка 31 и раздел D.1.7, точка 32 от Насоките за околната среда. Органът приема, че енергийните одити, проучванията на осъществимостта и енергийните анализи често се нуждаят от оценка, за да се установи в кои мерки за спестяване на енергия има смисъл от инвестиция и в кои не ⁽⁷⁰⁾. Органът приема, че разходите за енергийни одити са допустими, доколкото са пряко свързани с инвестиции в спестяване на енергия. Отпусната на тази основа помощ не може да превишава прага от 40 % от съответните допустими разходи, с възможност за допълнение до 10 % за малки и средни предприятия, вж. раздел Д.1.5, точка 30 от Насоките за околната среда.

Когато става въпрос за енергийни одити, извършвани с оглед промени в режима на работа или в системата, Органът смята, че няма никаква възможност за разрешаването на такова подпомагане, което не е пряко свързано с инвестиции в спестяване на енергия. Такава възможност може да се предвиди само за малки и средни предприятия. Раздел Д.2, точка 36 от Насоките за околната среда допуска подпомагане за съвети и консултантски услуги за малки и средни предприятия във връзка с член 5 от Акта, цитиран в точка 1, буква д) от Приложение XV към Споразумението за ЕИП (помощ за малки и средни предприятия) ⁽⁷¹⁾.

⁽⁷⁰⁾ Тези разходи са приети и от Европейската комисия в Държавна помощ № 75/2002 – Финландия, вж. по-горе бел. под линия 26.

⁽⁷¹⁾ Виж по-горе, бел. под линия 29 от настоящото решение.

3.2.2. Обучение и образователни мерки

Органът отбелязва, че за момента не се прилага такава схема за подпомагане и че за всяка нова схема следва да се отправя уведомление до Органа, така че не е необходимо да се очертава приемливостта на подобни бъдещи, и за момента, хипотетични мерки за подпомагане съгласно разпоредбите за държавните помощи в ЕИП.

3.2.3. Механизъм за финансиране

Съгласно установената съдебна практика не може да се разделя мярката за помощ от метода, по който тази мярка се финансира. Съгласно постановеното от Съда на Европейските общности, механизмът за финансиране на схема за подпомагане може да направи цялата помощ несъвместима с общия пазар⁽⁷²⁾, особено ако съдържа дискриминационни аспекти. Необходимостта механизмът за финансиране да се разглежда заедно със схемата за помощи по-специално възниква, когато се създава налог специално за финансиране на схема за подпомагане, както е случаят с Енергийния фонд. Подобна такса би могла да бъде смятана за мярка с ефект, равностоен на количествено ограничение, ако напълно компенсира тежестта на вътрешния продукт (което не е налице в разглеждания случай) или би могла да представлява дискриминационен вътрешен данък, ако частично компенсира тази тежест⁽⁷³⁾. Що се отнася до оценката на подобен ефект на компенсиране, трябва да се установи финансовата равностойност между таксата и предимствата, предоставени на местните продукти⁽⁷⁴⁾. В някои случаи Съдът не само анализира събирането на налога, но и неговото използване⁽⁷⁵⁾. Тъй като Енергийният фонд се финансира чрез такса върху тарифата за разпределение, което също засяга внасяната енергия, се налага да бъде направена оценка на финансирането на схемата за подпомагане чрез такса с характер на данък.

Енергийният фонд не прилага дискриминация между чуждестранни и местни производители на възобновяема енергия или предприятия, които биха искали да инвестират в мерки за спестяване на енергия, нови енергийни технологии или извършване на енергийни одити. Норвежките власти доказаха, че до този момент осем проекта на производители от други държави от ЕИП са получили подпомагане от Енергийния фонд. Освен това не съществува автоматична равностойност между дейността, облагана с таксата (енергийно производство от водна енергия и внос) и проекти, подпомогнати от Енергийния фонд. Таксата се налага на равнище разпределение на енергията, т.е. не пряко върху производството⁽⁷⁶⁾. Въпреки това, независимо от възраженията, че тази такса засяга непряко

разходите за производство, помощта, отпусната от Enova, не облагодетелства непременно тези производители, чиято енергия се облага непряко с таксата. Помощта отива главно за нови възобновяеми енергии, понастоящем с изключение на водната енергия. По отношение на мерки за спестяване на енергия и енергийни одити, всяко предприятие би могло да се възползва от тези мерки за подпомагане. Следователно, не може да бъде установено, че вносната енергия е ошетената от предимствата за местните производители и че в резултат на това налогът, платен от местните производители на (водна) енергия, се компенсира от съответни предимства.

Използването на постъпленията от таксата е свързано с помощта, която Органът смята за съвместима, както може да се види от горния раздел II 3.2 на настоящото решение. Прието бе, че такса, основана на количество, съответства на принципа „замърсителят плаща“ и следователно може да бъде приета съгласно член 61, параграф 3, буква в) от Споразумението за ЕИП заедно с Насоките за околната среда, които определят този принцип. Вследствие на това Органът не намира нередност в системата, основана на обема⁽⁷⁷⁾.

3.2.4. Заключение относно Енергийния фонд и промените, предложени от норвежките власти

Органът смята, че инвестиционното подпомагане за производство на възобновяема енергия, мерки за спестяване на енергия и нови енергийни технологии, както и подпомагането за енергийни одити, съответства на Споразумението за ЕИП, при условие че норвежките власти приложат схемата за Енергийния фонд, както е посочено:

- в раздел I 9.1, точки 1—12 от настоящото решение за инвестиционно подпомагане за производство на възобновяема енергия;
- в раздел I.9.2, точки 1—5 от настоящото решение за мерки за спестяване на енергия;
- в раздел I.9.3 от настоящото решение за нови енергийни технологии;
- в раздел II.3.2.1, точка 4 от настоящото решение за енергийни одити.

4. Възстановяване

Както установи Органът, съгласно раздел II 3.1.3 от настоящото решение, мерките за инвестиционно подпомагане за производство на възобновяема енергия, спестяване на енергия и нови енергийни технологии, както и подкрепата за енергийни одити, съгласно направеното уведомление, не са съвместими с действието на Споразумението за ЕИП.

⁽⁷²⁾ Дело C-261/01 и C-262/0, *Белгийската държава срещу Calster, Cleeren, Openbaar Slachthuis NV*, Сборник startsqbracket (2003 г.) endbracket I-12249, параграф 46, Дело C-47/69 *Франция срещу Колицията* Сборник startsqbracket (1970 г.) endbracket 487, параграф 4.

⁽⁷³⁾ Дело C-72/92 *Firma Herbert Scharbatke GmbH* срещу *Федерална република Германия* Сборник startsqbracket (1993 г.) endbracket I-5509, преpraщащо към член 95, настоящ член 90, от Договора за ЕО. Член 14 от Споразумението за ЕИП има същото съдържание като член 90 от Договора за ЕО.

⁽⁷⁴⁾ Дело C-266/91 *Celulose Beira Industrial SA* срещу *Fazenda Pública* Сборник startsqbracket (1993 г.) endbracket I-4337.

⁽⁷⁵⁾ Дела C-78/90 до C-83/90 *Compagnie Commerciale de l'Ouest and Others* Сборник startsqbracket (1992 г.) endbracket I-1847.

⁽⁷⁶⁾ Европейската комисия разреши сходна структура с Решение № 707/2002, по-горе бел. под линия 42.

⁽⁷⁷⁾ Вж. коментарите в Решение № 707/2002 на Комисията, по-горе бел. под линия 42 и № 533/01 – *Ирландия, потоц за насърчаване на възобновяеми енергийни източници в Ирландия*.

Съгласно член 14 в част II от Протокол 3 към Споразумението за Надзорен орган и Съд в случай на незаконосъобразна помощ, за която бъде установено, че е несъвместима, по правило Органът разпорежда съответната държава-членка на ЕАСТ да претендира за възстановяване на помощта от получателя.

Органът счита, че общите принципи не изключват обратното плащане в настоящия случай. Според установената съдебна практика отмяната на незаконосъобразна помощ чрез възстановяване, е логична последица от констатацията, че тази помощ е незаконосъобразна. Следователно, възстановяването на незаконосъобразно отпусната държавна помощ, с цел да възстановяване на предишното положение, поначало не може да се счита за несъответстващо на целите на Споразумението за ЕИП по отношение на държавната помощ. С възстановяването на помощта, получателят се лишава от предимството, с което се е ползвал по отношение на неговите конкуренти на пазара и се възстановява положението преди плащането на помощта⁽⁷⁸⁾. От възстановяването на тази помощ като общо правило следва също, че освен при изключителни обстоятелства Органът не да прехвърля границите на своето поле за свободна преценка, признато от съдебната практика на Съда, ако поиска съответната държава-членка на ЕАСТ да предприеме действия за възстановяване на сумите, отпуснати чрез незаконосъобразна помощ, тъй като единствено се възстановява предишното положение⁽⁷⁹⁾. Още повече, предвид задължителния характер на контрола върху държавната помощ от Органа съгласно Протокол 3 към Споразумението за Надзорен орган и Съд, предприятия, на които е била отпусната помощ, поначало не могат да имат основателно очакване, че помощта е законосъобразна, освен ако не е била отпусната съгласно процедурата, посочена в положенията към цитирания протокол⁽⁸⁰⁾. По този случай не са налице очевидни изключителни обстоятелства, които биха довели до основателни очаквания от страна на бенефициерите на помощта.

Възстановяването трябва да включва сложна лихва съгласно член 14, параграф 2 от част II на Протокол 3 към Споразумението за Надзорен орган и Съд и членове 9 и 11 от Решение 195/04/COL на Органа от 14 юли 2004 г.

Органът изтъква също така, че нареждането за събиране на вземания съгласно настоящото решение не засягат преценката относно това дали отделните помощи, отпуснати съгласно гореспоменатите четири мерки, представляват държавна помощ или могат да се считат, изцяло или отчасти, за съвместими с действието на Споразумението за ЕИП въз основа на собствените им характеристики както в последващо решение на Органа, така и съгласно правната уредба на изключенията по категории.

Ако отделните помощи, отпуснати по гореспоменатите четири мерки, съгласно направеното уведомление с писмо от 5 юни

⁽⁷⁸⁾ Дело C-350/93 *Колисията* срещу *Италия* Сборник *startsqbracket* (1995 г.) *endbracket* I-699, параграф 22.

⁽⁷⁹⁾ Дело C-75/97 *Белгия* срещу *Колисията* Сборник *startsqbracket* (1999 г.) *endbracket* I-3671, параграф 66, и Дело C-310/99 *Италия* срещу *Колисията* Сборник *startsqbracket* (2002 г.) *endbracket* I-2289, параграф 99.

⁽⁸⁰⁾ Дело C-169/95 *Испания* срещу *Колисията* Сборник *startsqbracket* (1997 г.) *endbracket* I-135, параграф 51.

2003 г., вече са изпълнили условията, които Органът е наложил по отношение на мерките за подпомагане в настоящото решение, съгласно отправеното уведомление (вж. по-долу член 4 от настоящото решение), те са съвместими с действието на Споразумението за ЕИП и следователно не подлежат на процедура за възстановяване.

5. Задължение за годишни отчети/Насоки за Енергийния фонд

Норвежките власти трябва да представят годишни отчети на Органа съгласно член 21, параграф 1 от част II на Протокол 3 към Споразумението за Надзорен орган и Съд и член 5, параграф 1, във връзка с Приложение III от Процедурно решение 195/04/COL на Органа от 14 юли 2004 г.

Норвежките власти трябва, освен това, да предоставят информация, съгласно член 5, параграф 2 от Процедурно решение 195/04/COL на Органа от 14 юли 2004 г. по всеки от петте най-големи подпомогнати проекта относно:

- a) инвестиционно подпомагане за производство на възобновяема енергия,
- b) инвестиции в спестяване на енергия,
- b) нови енергийни технологии и
- г) енергийни одити.

По-специално отчетът трябва да съдържа съответното изчисление на нетната настояща стойност и да показва начина на образуване на пазарната цена на енергията. Освен това трябва да бъде предоставен списък за инвестиционните разходи на проектите.

Що се отнася до подпомагането за проекти за биомаса, отчетът трябва да съдържа и информация, която показва, че общите разходи на дружествата след изхабяване на съоръженията все още са по-високи от пазарната цена на енергията.

Насоки за подпомагане от Енова/Енергиен фонд

Органът счита, че условията, определени от него в настоящото решение, следва да бъдат въведени в регистъра на помощите на Енова/Енергиен фонд, където са определени правилата за отпускане на помощи или да бъдат включени под друга подходяща форма в насоките за прилагане на мерките за подпомагане. Редакцията на тези насоки трябва да бъде представена на Органа не по-късно от шест месеца след приемането на настоящото решение.

ПРИЕ НАСТОЯЩОТО РЕШЕНИЕ:

Член 1

Следните мерки, предоставяни от Енергийния фонд, съгласно отправеното уведомление от норвежките власти с писмо от 5 юни 2003 г. (Дос. № 03-3705-А, заведен под дело SAM 030.03006), представляват държавна помощ по смисъла на член 61, параграф 1 от Споразумението за ЕИП:

- а) инвестиционно подпомагане за производство на възобновяема енергия;
- б) инвестиционно подпомагане за мерки за спестяване на енергия;
- в) инвестиционно подпомагане за нови енергийни технологии;
- г) подпомагане за енергийни одити; и
- д) подпомагане за образователни материали и обучение от 1 януари 2002 г. до 31 декември 2003 г.

Член 2

- а) Телефонната линия за получаване на информация и програмите за посещения на място, съгласно схема на Енергийния фонд, съгласно отправеното уведомление с писмо от 5 юни 2003 г. (Дос. № 03-3705-А), не представляват държавна помощ по смисъла на член 61, параграф 1 от Споразумението за ЕИП.
- б) Програмата за енергийна ефективност в общините не представлява държавна помощ, при условие че подпомагането е ограничавано до публичните функции на общината.

Член 3

Мярката по член 1, буква д) съответства на действието на Споразумението за ЕИП.

Член 4

Мерките на инвестиционно подпомагане за производството на възобновяема енергия, нови енергийни технологии и енергийни одити са съвместими със Споразумението за ЕИП по смисъла на член 61, параграф 1 от Споразумението за ЕИП при условията, посочени в този член.

- а) Подпомагане за инвестиране в производство на възобновяема енергия

Помощта трябва да изпълнява критериите, посочени в раздел I.9.1, точки 1—12 от настоящото решение, за да съответства на раздел Д.3.3.1, точка 54 от Насоките за околната среда.

- б) Подпомагане за инвестиране в спестяване на енергия

Помощта трябва да изпълнява критериите, посочени в раздел I.9.2, точки 1—5 от настоящото решение, за да съответства на раздели Д.1.3, точка 25, Д.1.6, точки 30, 31 и Д.1.7, точка 32 от Насоките за околната среда.

- в) Подпомагане за нови енергийни технологии

Помощ за подпомагането за нови енергийни технологии може да бъде отпускана съгласно критериите, посочени в член 4, буква а) от настоящото решение, доколкото става въпрос за инвестиционно подпомагане за производство на възобновяема енергия, и член 4, буква б) от настоящото решение, доколкото помощта за подпомагане за нови енергийни технологии е свързана с инвестиции в спестяване на енергия.

- г) Подпомагане за енергийни одити/енергийни анализи

Помощта за енергийни одити трябва да бъде пряко свързана с инвестиции, отнасящи се до спестяване на енергия и да не надвишава 40 % от допустимите разходи, с възможност за добавяне на 10 % за малки и средни предприятия. Допустимите разходи са разходите, описани в раздел I. 9.1, бел. под линия 35 от настоящото решение.

Подпомагането за енергийни одити, които не са свързани с инвестиции в спестяване на енергия и например касаят системни или функционални промени, могат да бъдат подкрепени само при условията, посочени в раздел Д.2., точка 36 на Насоките за околната среда заедно с Акта, цитиран в точка 1, буква д) от Приложение XV към Споразумението за ЕИП.

Член 5

- а) Норвежките власти трябва да представят годишни отчети на Органа съгласно член 21, параграф 1 от част II на Протокол 3 към Споразумението за Надзорен орган и Съд и член 5, параграф 1 заедно с приложение III към Процедурно решение 195/04/COL на Органа от 14 юли 2004 г.

б) Освен това норвежките власти трябва да представят информация съгласно член 5, параграф 2 от Процедурно решение 195/04/COL на Органа от 14 юли 2004 г., по всеки един от петте най-големи подпомогнати проекта относно:

1. инвестиционно подпомагане за производството на възобновяема енергия,
2. инвестиции в спестяване на енергия,
3. нови енергийни технологии и
4. енергийни одити.

По-специално отчетът трябва да съдържа съответно изчисление на нетната настояща стойност и да показва начина, по който е образувана пазарната цена на енергията. Освен това трябва да бъде предоставен списък на инвестиционните разходи на проектите.

Що се отнася до подпомагането за проектите за биомаса, докладът трябва да съдържа и информация, която показва, че общите разходи на дружествата след изхбяване на съоръженията все още са по-високи от пазарната цена на енергията.

в) Освен това норвежките власти трябва да представят на Органа нова редакция на насоките за прилагане на подпомагането на Енергийния фонд до шест месеца от приемането на настоящото решение.

Член 6

- а) Мерките, посочени в член 1, букви а)—г) от настоящото решение, съгласно отправеното уведомление с писмо от 5 юни 2003 г. (Дос. № 03-3705-А), не са съвместими с действието на Споразумението за ЕИП.
- б) Индивидуални помощи, отпуснати съгласно гореспоменатите мерки, които вече отговарят на критериите по член 4 от настоящото решение, са съвместими с действието на Споразумението за ЕИП.

Член 7

В случай че това все още не е направено, Норвегия следва да отмени незабавно мерките, посочени в член 6, буква а) от настоящото решение и да ги замени с мерки, които отговарят на условията по член 4 от настоящото решение.

Член 8

Норвежките власти предприемат всички необходими мерки за възстановят от страна на бенефициерите на помощта, посочена в член 6, буква а) от настоящото решение и незаконосъобразно предоставена на бенефициерите, като приспаднат всяко направено вече плащане.

Възстановяването трябва да стане своевременно и в съответствие с процедурите на националното законодателство, при условие че те позволяват незабавно и ефективно изпълнение на решението. Помощта, подлежаща на възстановяване, включва лихви и сложни лихви от датата, на която помощта е била на разположение на бенефициера до датата на нейното възстановяване. Лихвите се изчисляват на основание на членове 9 и 11 от Решение № 195/04/COL на Надзорния орган на ЕАСТ.

Член 9

Норвежките власти информират Надзорния орган на ЕАСТ относно мерките, предприети за спазване на настоящото решение, до два месеца от неговото обявяване.

Член 10

Адресат на настоящото решение е кралство Норвегия.

Член 11

Английската версия е единствено автентична.

Съставено в Брюксел на 3 май 2006 година.

За Надзорния орган на ЕАСТ

Bjørn T. GRYDELAND
Председател

Kurt JÄGER
Член на Колегията